ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 66ον ΜΑΪΟΣ, 1930. Ἀριθ. 5.

Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ... ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰπών, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. (Πράξεις, α'. 8, 9).

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Κυρίου, τὸ τελευταῖον ἐπεισόδιον τῆς ἐπιγείου Αὐτοῦ ζωῆς, ὑπῆρξε τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Ἦτο ἀπαραίτητον, ὅπως διαπιστώσῃ τελείως εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν θείαν Του ἀποστολήν, ὅπως ἐξαλείψῃ διὰ παντὸς ἐκ τοῦ νοός των πᾶσαν ἰδέαν περὶ ἀποκαταστάσεως ἐγκοσμίου βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν φαίνεται ὅτι ἔτρεφον ἀκόμη οὗτοι. Διὰ τῆς Ἀναλήψεως ἐξέφευγε τελειωτικῶς τῆς σφαίρας τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ὕλης ἡ ἐξουσία τῆς βασιλείας ταύτης, ἐγκαθιδρυομένη πέραν τῶν ὁρίων ἐθνικότητος καὶ φυλῆς, δύναμις παγκόσμιος, καθαρῶς πνευματική.

Κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς μετὰ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ διαμονῆς, ὁ Κύριος ***διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν***, ὥστε νὰ ἐννοήσωσι τὰ περὶ Αὐτοῦ προφητευθέντα ὑπὸ τῶν Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας, οἵτινες προεῖπον πάντα τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς τὸν Μεσσίαν. Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς: ***Ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη.*** Τοῖς ὑπέδειξεν τ. ἔ. ὅτι τὰ πάθη, ὁ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θάνατος καὶ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίς Του ἦσαν ἀπαραίτητα στάδια τοῦ ἔργου τῆς ἀπολυτρώσεως, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν ὑπὲρ τοῦ κόσμου, καθότι ἄνευ τῆς ἐξιλαστικῆς θυσίας δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερισχύσῃ ἡ θεία εὐσπλαχνία, πρὸ τῆς ἀνικανοποιήτου θείας Δικαιοσύνης. Ἐνῷ διὰ τοῦ θανάτου του τελείως ἁγίου καὶ ἀναμάρτητου Χριστοῦ, ἱκανοποιεῖτο ὁ θεῖος Νόμος καὶ ἐδικαιοῦτο ὁ παραβάτης ἄνθρωπος. Ἐλύετο δὲ τὸ μέγιστον τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν ἄνθρωπον προβλημάτων—πῶς συμβιβάζονται τὰ ἀσυμβίβαστα, ἡ δικαίωσις τοῦ παραβάτου χωρὶς νὰ μειωθῇ τὸ κῦρος τοῦ θείου Νόμου (Ρωμ. γ'. 26).

Τὴν ἔννοιαν τῶν ἀληθειῶν τούτων κατανοοῦν ἤδη διὰ πρώτην φορὰν οἱ μαθηταί, ἐντεταλμένοι τοῦ λοιποῦ νὰ κηρύξωσιν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰς δύο μεγάλας καὶ βασικὰς ἀληθείας τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως—τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Ἄνευ μετανοίας δὲν δύναται ὁ ἁμαρτωλὸς νὰ ἐλπίσῃ ἄφεσιν καὶ σωτηρίαν. Διότι τὸ σπέρμα τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἔμφυτον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ δι' οὐδεμιᾶς ἀτομικῆς προσπαθείας δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ,

καὶ νὰ δικαιωθῇ ἀπέναντι τοῦ ἀπαιτοῦντος τὴν πλήρη καὶ τελείαν τήρησιν τοῦ Νόμου του, Θεοῦ. Μόνον ὁ Ἅγιος καὶ Ἀναμάρτητος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐξιλέωσιν τῆς θείας δικαιοσύνης, ***χαρίζων*** εἰς πάντα ὅστις πιστεύει εἰς Αὐτὸν καὶ εἰλικρινῶς μετανοεῖ καὶ ἀποστρέφεται τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ἄφεσιν καὶ πλήρη δικαίωσιν καὶ σωτηρίαν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡ σωτηρία εἶναι πρᾶγμα ἀτομικόν, ὑποκείμενον εἰς τοὺς δύο ὅρους τῆς ***μετανοίας*** καὶ ***ἐπιστροφῆς*** ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐξιλαστικοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ δὲ ἀμετανόητος μένει καὶ ἀσυγχώρητος.

Ἡ μεγάλη αὕτη ἀλήθεια ἦτο ἐκείνη ἥτις θ' ἀπετέλῃ τὴν βάσιν τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων, τὸ ὁποῖον κήρυγμα ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν νὰ ὑποσκελίσῃ τὴν λατρείαν τῶν ψευδῶν θεῶν καὶ νὰ ὑποσκάψῃ τὰ θεμέλια παγκοσμίου αὐτοκρατορίας, στηριζομένης ἐπὶ τοῦ νόμου τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ διατηρουμένης δι' αἱματοχυσίας καὶ βίας. Τὴν βασικὴν ταύτην ἀλήθειαν ἀφίνει ὁ Κύριος ὡς τελευταίαν Του παρακαταθήκην εἰς τοὺς μαθητάς Του, ὅπως ἔχωσιν αὐτὴν ὡς τὸ κέντρον τοῦ κηρύγματός των καὶ ὡς τὸν σκοπὸν τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ τὸ κατόρθωμα ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν. Καὶ δὲν διελάνθανεν αὐτοὺς βεβαίως ὅτι αὐτοί, ἀμαθεῖς, ἀφανεῖς, περιφρονημένοι καὶ ἐν διωγμῷ, δὲν ἦσαν οἱ μέλλοντες νὰ πραγματοποιήσωσιν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου των, ἀλλ' ὁ ἴδιος, διὰ τοῦ Πνεύματός Του δι' αὐτῶν λαλοῦντος καὶ ἐνεργοῦντος. Δι' ὃ οὐδεμίαν ἔφερον ἔνστασιν ἢ ἀντίρρησιν, ἀλλὰ πιστεύσαντες εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ὅτι ***«Ὑμεῖς μάρτυρες τούτων ἔσεσθε»***, ἐπανεπαύθησαν ἐπὶ τῆς ὑποσχέσεώς Του, ὅτι θὰ ἐπραγματοποίει τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός, τὴν διὰ τῶν ἀρχαίων Προφητῶν πολλαχοῦ τῆς Παλαιᾶ Διαθήκης ἐξαγγελθεῖσαν, ἀποστέλλων ἐπ' αὐτοὺς τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (Ἡσαΐας με'. 3· Ἰωὴλ β', 28· Ἱερεμίας λα', 33· Ἰεζεκιὴλ λς', 27).

Καὶ ἐν ἀπολύτῳ πεποιθήσει ἐδέχθησαν καὶ ἐπραγματοποίησαν κατὰ γράμμα τὴν διαταγήν: ***Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἕως οὗ ἐνδύσασθε δύναμιν ἐξ ὕψους.*** (Λουκ. κδ'. 49).

Εἰς αὐτὴν τὴν σκληροτράχηλον καὶ ἁμαρτωλὴν πόλιν, ἥτις ἐλιθοβόλει τοὺς προφήτας καὶ ἐφόνευε τοὺς καλοῦντας αὐτὴν εἰς μετάνοιαν, τὴν κωφεύσασαν πρὸς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννου καὶ ἐπιμόνως μυωπάσασαν πρὸ τῶν θαυμάτων καὶ τῆς τριετοῦς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥρμοζε νὰ δοθῇ πανδήμως, εἰς τὰ ἐκ περάτων γῆς ἐκεῖ συνηθροισμένα τέκνα τοῦ Ἰσραήλ, ἡ ἀναίρεσις τῶν ψευδῶν καὶ βλασφημιῶν ἐκείνων, αἵτινες εἶχον στηλιτεύσει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς ***ἀγύρτην*** καὶ ἀπατεῶνα — νὰ κηρυχθῇ καὶ νὰ ἐπιβεβαιωθῇ θριαμβευτικῶς ἡ θεία δύναμις τοῦ ἀναστάντος Σωτῆρος, ὃν ἀνόσιαι καὶ βέβηλοι χεῖρες εἶχον θανατώσει.

Καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐν πίστει καὶ καρτερίᾳ ἀναμένοντας ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ὑποσχέσεως. Ἀποχωρισθέντες ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ δεδοξασμένου Κυρίου, ἐπέστρεψαν οὐχὶ ἐν λύπῃ, ἀλλ' ἐν χαρᾷ μεγάλῃ, εἰς Ἱεροσόλυμα, ***καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει*** τὴν ἔκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, — τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς.

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ

«... Ἀδελφοὶ ἅγιοι, οὐρανίου προσκλήσεως μέτοχοι». (Ἑβρ. γ΄. 1).

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ περιέχει ἐκφράσεις πολὺ ἐντυπωτικάς, πολὺ κτυπητάς. Ἡ φρασεολογία τοῦ ἀνωτέρω ἐδαφίου ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν τοιούτων ἐκφράσεων.

Τὸ προκείμενον ἐδάφιον χαρακτηρίζει ἐπακριβῶς τὴν ἰδιότητα, τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐν γένει σχέσιν ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἀποτείνεται, ὡς πρὸς τὸν Θεόν, τὸν κόσμον, καὶ τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνεται εἶναι οἱ Χριστιανοί. Ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄλλο ὄνομα καλλίτερον ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ Χριστιανὸς—δηλ. ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ; Χριστιανοὶ ὠνομάσθησαν τὸ πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ οἱ ἀδελφοί, καὶ τοῦτο σκωπτικῶς, περιφρονητικῶς, χλευαστικῶς. Πόσα ὅμως πράγματα ἐκφράζει σήμερον τὸ ὄνομα Χριστιανός Πόσα ἀποκηρύττει! Πόσα ἄλλα συγκεντρώνει, διὰ νὰ ἐξιδανικεύσῃ κάθε ὑψηλὸν καὶ κάθε εὐγενὲς αἴσθημα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ! Αὐτὸ ἦτο τὸ ὄνομα διὰ τὸ ὁποῖον ἐκαυχᾶτο ὁ Παῦλος. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα διὰ τὸ ὁποῖον καυχῶνται ἔκτοτε πάντες ὅσοι ἔλαβον ἐφ' ἑαυτοὺς τὸ ὄνομα τοῦτο, δηλοῦντες πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς πᾶν ὅ,τι ὁ Χριστὸς σημαίνει δι' αὐτούς.

Τὸ ὄνομα Χριστιανὸς ἐκφράζει ἀφοσίωσιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸν Χριστόν. Σημαίνει τὴν ἀπόκτησιν δικαιώσεως, σωτηρίας, εἰρήνης καὶ πάσης ἀρετῆς πηγαζούσης ἀπὸ τὰ βάθη τῶν ἐλατηρίων καὶ αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ἐξαγνισθέντων καὶ ἁγιασθέντων ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ὄνομα Χριστιστιανὸς ἐν τῇ πραγματικῇ του ἐκδοχῇ ἀποκηρύττει κάθε γήϊνον καὶ ποταπὸν φρόνημα προερχόμενον ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἁμαρτίας, κάθε τυπικισμὸν πηγάζοντα ἀπὸ ἐξωτερικὴν καὶ κατ' ἐπίφασιν θρησκείαν. Τὸ ὄνομα τοῦτο συγκεντρώνει τόσον εἰς τὸ ἄτομον ὅσον καὶ εἰς τὴν ὁμάδα, κάθε ὑψηλόν, κάθε εὐγενές, κάθε θεῖον, πᾶν τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ ἰδεῶδες παντὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἐμφορεῖται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ — τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης, τῆς ὑπηρεσίας, τῆς χρησιμότητος πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἐγγύτερον τὸ ἐδάφιόν μας.

Ι. Μέτοχοι οὐρανίου προσκλήσεως.

Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν συνειθίσει ν' ἀκούουν περὶ μετοχικῶν ἑταιρειῶν, τραπεζῶν, καταστημάτων ἢ ἐν γένει ὁμαδικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τὰς ὁποίας προσμένουν νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Εἶναι εὐτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἔχουν τοποθετήσει τὰς οἰκονομίας των εἰς τοιαύτας μετοχικὰς ἐπιχειρήσεις, πρὸ πάντων ὅταν τὰ μερίσματα τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι μεγάλα.

Καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον ὑπάρχει μία μετοχικὴ ὀργάνωσις, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ κέρδη αὐτῆς δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν πρὸς ὑλικὰ κέρδη. Ἄλλως τε ὅλα εἰς τὸν κόσμον δὲν κρίνονται μὲ τὸ μέτρον τῆς ὑλικῆς ἀξίας. Ἐκτὸς ὅμως

τούτου ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη διαφορά. Ὅτι εἰς τὸν κόσμον δύο τοιαῦται πνευματικαὶ ὀργανώσεις ὑπάρχουν καὶ ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἀνήκει εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν. Ἡ μία εἶναι ἡ τῆς οὐρανίου προσκλήσεως, ἡ ἄλλη ἡ τῆς σαρκικῆς ἢ γηΐνης προσκλήσεως, αὕτη δὲ εἶναι σατανική, ὀλεθρία, καταστρεπτικὴ ζωῆς, περιουσίας, τιμῆς, χαρακτῆρος, χρησιμότητος.

Εἶσαι ἄνθρωπος ζῶν εἰς τὸν κόσμον; Εἶσαι λοιπὸν μέτοχος ἢ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης.

Ἀλλὰ σ' ἐρωτῶ, τίνος ἐκ τῶν δύο εἶσαι μέτοχος; Ποίας ἐκ τῶν δύο κατέχεις μετοχάς; Ἂν ἔχῃς μετοχὰς τῆς οὐρανίου προσκλήσεως, εἶσαι μέτοχος τῆς ἐπουρανίου ὀργανώσεως· ἂν ἔχῃς ὅμως τῆς γηΐνης εἶσαι μέτοχος ταύτης. Μία ἄλλη διαφορὰ πολὺ πολὺ σοβαρὰ εἶναι καὶ ἡ ἑξῆς: Ἐνῷ τοῦ γηΐνου κόσμου τὰς μετοχὰς δύνασαι νὰ τὰς κρατῇς καὶ νὰ τὰς χρησιμοποιῇς ἀπεριορίστως ἢ καὶ νὰ ἦσαι μέτοχος ὅλων τῶν γνωστῶν ἐπιχειρήσεων — ἀρκεῖ νὰ ἦναι ὁπωσδήποτε ἀσφαλὴς — εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον δὲν δύνασαι νὰ κατέχῃς ταὐτοχρόνως μετοχὰς τῆς οὐρανίου ὀργανώσεως καὶ τῆς κοσμικῆς. Ὁ λόγος εἶναι φανερός: τὸ σαρκικὸν φρόνημα ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ οὐράνιον. «Δὲν δύνασθε νὰ δουλεύηται Θεὸν καὶ Μαμμωνᾶν» Πάντες ὅσοι μετέχουν διὰ τοῦ Χριστοῦ τῆς οὐρανίας ὀργανώσεως κατέχουν πάσας τὰς πνευματικὰς εὐλογίας τὰς ὁποίας χορηγεῖ ὁ Θεός. Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον εἶναι ἄνωθεν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιὰ μεταβολῆς (Ἰακ. α΄. 17).

Οἱ μέτοιχοι οὗτοι: α΄) Ἤκουσαν τὴν οὐράνιον πρόσκλησιν κάὶ β΄) τὴν ἐδέχθησαν. Τὸ νὰ ἀκούσῃ τις ἢ νὰ πληροφορηθῇ περὶ μιᾶς προσκλήσεως εἶναι πρᾶγμα ἀρκετὰ σπουδαῖον. Σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἐνήμερος πραγμάτων τὰ ὁποῖα πολλοὶ ὅμοιοί του ἀγνοοῦν τελείως. Πολὺ σπουδαιότερον ὅμως εἶναι νὰ γνωρίζῃ τις ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀτομικῶς ἀπευθύνεται ἡ πρόσκλησις.

Ἐν τούτοις ἀκόμη σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς ἀποδοχῆς τῆς προσκλήσεως.

Εἰς τοὺς κοσμικοὺς κύκλους εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου ἀπάντησις εἰς κάθε πρόσκλησις, ἐὰν δέχεται ἢ δὲν δέχεται ταύτην. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐδῶ. Ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ πάντα ἄνθρωπον ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν οὐράνιον πρόσκλησιν ὅτι δέχεται ἢ ἐδέχθη αὐτήν, ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ἐκείνης γίνεται κάτοχος ὅλων τῶν μετοχῶν τῆς σωτηρίας, τῆς συγχωρήσεως, τῆς συνδιαλλαγῆς, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀναπαύσεως τῆς δικαιώσεως.

II. Μέτοχοι ἅγιοι.

Οἱ ἀποκτήσαντες τὰς μετοχὰς μιᾶς ὡρισμένης ἐπιχειρήσεως συνταυτίζουν τὰ συμφέροντά των πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκείνης. Τοῦτο εἶναι πολὺ φυσικόν. Προεκτείνεται δὲ καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον. Οἱ μέτοχοι τῆς Οὐρανίου προσκλήσεως συνταυτίζουσι τὰ συμφέροντά των πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἀλλὰ τὰ συμφέροντα τοῦ οὐρανοῦ ἔχουν ἕνα χαρακτῆρα ὅλως ἰδιάζοντα. Λέγοντες οὐράνιον πρόσκλησιν, ἐννοοῦμεν ἀμέσως πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ

ἢ ***θείαν πρόσκλησιν*** ἡ ὁποία φέρει τὸν ἅγιον χαρακτῆρα τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Πᾶς δὲ ἀποδεχόμενος τὴν πρόσκλησιν ταύτην τὴν ἁγίαν καθίσταται ἅγιος καὶ γίνεται μάτοχος τοῦ ἁγιασμοῦ. Αἱ δύο αὗται ἔννοιαι εἶναι συμπληρωματικαὶ ἀλλήλων. Γινόμεθα ἅγιοι — δηλ. εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγιασμοῦ — ὅταν γίνωμεν μέτοχοι τῆς οὐρανίου προσλήσεως, γινόμεθα δὲ μέτοχοι τῆς οὐρανίου προσκλήσεως ὅταν εἰσερχώμεθα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγιασμοῦ.

Εἶπον ἤδη τὶ ἐννοῦμεν μὲ τὴν ἔκφρασιν «γινόμεθα ἅγιοι» — ἀλλὰ χρήζει τοῦτο καὶ περαιτέρω διασαφηνίσεως. «Χωρὶς τοῦ ἁγιασμοῦ οὐδεὶς θέλει ἰδεῖ τὸν Θεόν», «ἅγιοι γίνεσθαι διότι (ὁ Θεὸς εἶναι ἅγιος) ἐγὼ εἶμαι ἅγιος» αὗται εἶναι σαφεῖς διακηρύξεις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀμέσως βλέπομεν μίαν διαφορὰν ἐξαγομένην ἐκ τῆς φρασεολογίας τῆς Γραφῆς. Ὁ Θεὸς ***εἶναι*** Ἅγιος. Ἡμεῖς ***γινόμεθα*** ἅγιοι. Πάλιν δὲ τὸ ***γίγνεσθαι τινὰ ἅγιον***—τὸ νὰ γίνῃ τις ἅγιος—σημαίνει ὅτι τοῦτο εἶναι ζήτημα χρόνου· δὲν γίνεταί τις ἅγιος ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγιασμοῦ, ἀναπτύσσεται καὶ προοδεύει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἁγιασμόν, ἑωσοῦ φθάσῃ εἰς τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον θὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ μέτρον ἢ ὁ βαθμὸς οὗτος; Ὁ Θεὸς εἶναι ἄπειρος — καὶ τὰ μέτρα Του εἶναι ἄπειρα καὶ ἡ στάθμη Του ὅλως διάφορος ἀπὸ τὴν στάθμην μας. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις, ἐὰν ἡ ἁγιωσύνη τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς ἦναι ἄπειρος ὡς ὁ χαρακτὴρ τοῦ Θεοῦ, τότε τίς θὰ δυνηθῇ νὰ σταθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἀντίρρησις αὕτη θὰ ἐδικαιολογεῖτο ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἀπάντησις ἱκανοποιητική. Ἴσως μία ἀνταπάντησις θὰ διευκρινίσῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους (Α΄. α΄. 30) λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔγινεν εἰς ἡμᾶς «ἁγιασμός». Πῶς δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τοῦτο; Πῶς ἄλλως εἰμὴ ὡς ἑξῆς: α') ὅτι δι' αὐτοῦ ἁγιαζόμεθα ἡμεῖς, β') ὅτι ἡ βάσις τοῦ ἁγιασμοῦ μας εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ γ') ὅτι τὸ συμπλήρωμα τοῦ ἁγιασμοῦ τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὁ ἄπειρος Θεὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ κάθε Χριστιανόν, ὅστις καλεῖται ἅγιος ὑπὸ τὴν διπλῆν ἔννοιαν: πρῶτον, ὅτι διὰ τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως εἰσέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ φθάνει εἰς ἐφικτόν τι σημεῖον ἁγιασμοῦ, καὶ δεύτερον: ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ συμπληροῦται ὁ ἁγιασμός του καὶ καθίσταται εἰς αὐτὸν δυνατὸν νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς οὐρανίου προσκλήσεως.

III. Μέτοχοι, ἅγιοι, ἀδελφοί.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἁγίων εἰς τὴν Οὐράνιον πρόσκλησιν διὰ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσάγει τὸν πιστὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάντες οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην, καθ' ὃ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἐξηγορασμένα διὰ τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ***ἀδελφοί.*** Πατὴρ—ἀδελφοί. Ἰδοὺ οἱ δύο πόλοι τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, πέριξ τῶν ὁποίων στρέφεται ὁλόκληρος ἡ πνευματική μας ὑπόστασις.

Ἀδελφός—ἀδελφοί. Ἀμοιβαία ἀγάπη. Κοινὰ συμφέροντα. Συντονισμέναι ἐνέργειαι πρὸς ὡρισμένον σκοπόν. Ἀλληλεγγύη, Συνεργασία, Ἀλληλοϋπεράσπισις.

Ἰδού τινα τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ ἀδελφικὸν πνεῦμα, τὸν ἀδελφικὸν χαρακτῆρα.

Ὅθεν τὸ «ἀδελφοί, ἅγιοι, οὐρανίου προσκλήσεως μέτοχοι» δὲν εἶναι προσφώνησις πρὸς μόνους τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐξ Ἐθνῶν Χριστιανούς. Συμπεριλαμβονόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην. Ἀλλὰ διακρίνονται εἰς τὴν προσφώνησιν δύο εἴδη συμμετοχῆς, μία ***κατ' εἰκασίαν*** καὶ ἡ ἄλλη ***πραγματική***. Ἡ πρώτη στηρίζεται εἰς κληρομικὰ δικαιώματα προερχόμενα ἐκ καταγωγῆς ἢ ἐθνικότητος ἢ ἐξ ἄλλων συνθηκῶν. Πρέπει δὲ νὰ τονισθῇ ἅπαξ διὰ παντός, ὅτι εἰς τὴν κατ' εἰκασίαν συμμετοχὴν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἀποδίδει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀπολύτως σημασίαν. Αὐτὴ δὲν ἔχει πραγματικὴν βάσιν ἢ ὑπόστασιν· ἁπλῶς βαυκαλίζει τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν ἀποκοιμίσῃ· εἶναι εἰσήγησις τοῦ πονηροῦ, ὅστις θέλει πάντοτε ν' ἀποκοιμίζῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ αἰχμάλωτόν του. Ὁ Χριστὸς δέχεται μόνον τὴν προσωπικὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ ὄνομα Του καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρά Του καὶ εἰς τὰς ἐπαγγελίας καὶ τὰς εὐλογίας τῶν πραγματικῶν ἀδελφῶν, ἁγίων, καὶ μετόχων τῆς οὐρανίου προσκλήσεως.

Τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ εἰσελθόντες διὰ τῆς ὁδοῦ καὶ θύρας τῆς ***ἀτομικῆς πίστεως***, εἰς τὰς ἐπαγγελίας ταύτας.

Εἶσαι ἐξ αὐτῶν ; Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Δὲν εἶσαι ἐξ αὐτῶν ; Ἰδοὺ τὸ μέσον, ὁ Χριστός. Μὴ ἀμελῇς, διότι μετ' ὀλίγον ἴσως νὰ κλεισθῇ ἡ θύρα καὶ νὰ μὴ προφθάσῃς νὰ εἰσέλθῃς. Καὶ διατί, ἐνῷ αἱ μετοχαὶ τῆς εἰρήνης, τῆς σωτηρίας, τῆς ἀφέσεως τῆς διαλλαγῆς καὶ τῆς δικαιώσεως εἶναι εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σου, νὰ στερηθῇς αὐτῶν; Σήμερον ἀκούων τὴν πρόσκλησιν, μὴ σκληρύνῃς τὴν καρδίαν σου. Σπεῦσον ἐνόσῳ εἶναι καιρός. Καὶ ὁ Κύριος βοηθός.

Π. Γ. Δ.

Η ΡΩΜΑΙΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΥΛΑ

Εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως ἐν Βηθλεέμ οἱ Λατῖνοι ὤρυξαν ἀπὸ τοῦ 1476 ἕως τὸ 1479 μίαν ὑπόγειον διακλάδωσιν. Εἰς τὰς καμπὰς τοῦ ὑποχθονίου τούτου διαδρόμου δεικνύουν εἰς τοὺς προσκυνητάς των ἐδῶ τὸν ***ἀκριβῆ*** τόπον ὅπου ὁ ἄγγελος διέταξε τὸν Ἰωσὴφ νὰ φύγῃ μετὰ τοῦ τέκνου καὶ τῆς μητρὸς εἰς Αἴγυπτον. Τὴν παράδοσιν ἐχάλκευσαν εἰς τὰ 1621. Ἐκεῖ δεικνύουν ἀπὸ τοῦ 1556 τὸν τάφον Εὐσεβίου τοῦ ἐκ Κρεμόνης, μαθητοῦ τοῦ Ἁγ. Ἱερωνύμου, ὅστις εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον Εὐσέβιον τῆς Κρεμόνης ζήσαντα τὸν Ζ' αἰῶνα. Παρέκει δεικνύουν τὸν τάφον τοῦ σοφοῦ μεταφραστοῦ τῆς Γραφῆς, καὶ τοῦτο ἀπὸ τριῶν μόλις αἰώνων. Κατέναντι τούτου θέτουν τοὺς τάφους τῆς Παύλας καὶ τῆς θυγατρός της Εὐστοχίας, τοὺς ὁποίους ἐδείκνυον πρὸς Ν. τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ 1556. Τέλος ἀπὸ τοῦ 1449 δεικνύουν ἔξω τοῦ διαδρόμου τὸ σπουδαστήριον καὶ προσευχητήριον τοῦ Ἁγ. Ἱερωνύμου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ γνησιότης τῶν μνημείων τούτων εἶναι ἀναμφισβήτητος

διὰ τοὺς πιστοὺς τῆς Ρώμης. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸν Δ' αἰῶνα, ἐκεῖνον ὅστις διέρρευσε σημαντικώτατος διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πίστεως. Τίποτε δὲν ἔχουν νὰ χάσουν ὁ Ἱερώνυμος, ἡ Παύλα καὶ ἡ θυγάτηρ της ἀπὸ τὰς εὐσεβεῖς αὐτὰς ἀνωμαλίας τῶν λατίνων ἱερέων. Ἰδίως ἡ Παύλα παραμένει ὡς μία τῶν εὐγενεστέρων μορφῶν τοῦ ἐν τῇ ἀναπτύξει του χριστιανισμοῦ.

***

Εἰς τὴν ἔπαυλιν τῆς πατρικίας Ἀλβίνας ἐπὶ τοῦ Ἀβεντίνου λόφου συνήρχοντο εὐσεβεῖς ματρόναι διὰ νὰ ἐνισχυθοῦν εἰς τὴν πίστιν διὰ κοινῆς προσευχῆς, διὰ συνεργασίας εἰς φιλανθρωπικὰ ἔργα, ἢ διὰ ν' ἀκούσουν τὴν ἑρμηνείαν τῶν Γραφῶν ὑπὸ σοφῶν θεολόγων καὶ φημισμένων ἐξηγητῶν. Πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες, ὅσαι ἤρχοντο εἰς τὴν Ρώμην, δὲν παρέλειπον νὰ διέλθουν ἀπὸ τὴν ἔπαυλιν ταύτην καὶ νὰ δώσουν τὸ μέτρον τῶν γνώσεων καὶ τῆς ρητορικῆς των.

Ὁ Μ. Ἀθανάσιος φυγὰς ἐξ Αἰγύπτου ἐκήρυξεν ἐκεῖ καὶ ἀφῆκε βαθεῖαν τὴν ἐντύπωσιν. Τότε ἡ Μαρκέλλα, ἡ θυγάτηρ τῆς Ἀλβίνας, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ καλλιεργήσῃ ἐντὸς αὐτῆς τῆς καταρρεούσης Ρώμης τὰς ἀρετὰς τῆς ἐρήμου. Καὶ πρώτη αὐτὴ ἐτόλμησε τὸ σκάνδαλον ν' ἀπορρίψῃ τὸν πέπλον τῆς πατρικίας καὶ νὰ περιβληθῇ τὸν τραχὺν χιτῶνα τῆς πληβείας καὶ κατόπιν τὸ ράσσον τῆς μοναχῆς.

Ἡ Παύλα ἀπετέλει μέλος τοῦ συνεδρίου τούτου. Χήρα τοῦ Τοξοτίου εἰς ἡλικίαν τριάκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους εἶχε πέντε τέκνα, τῶν ὁποίων ἡ Βλησίλλα ἦτο μεγαλειτέρα, ἡ Εὐστοχία, ἡ δευτέρα, ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Χριστόν, ἡ δὲΡουφίνα καὶ ὁ Τοξότιος ἦσαν τὰ νεώτατα τῶν τέκνων της.

Ἀλλὰ ποία ἦτο ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἡ ὁποία εἵλκυε τὸν εὐλαβῆ θαυμασμὸν ὁλοκλήρου κόσμου ἀριστοκρατῶν;

Μᾶς πληροφορεῖ περὶ ταύτης ὁ Ἱερώνυμος εἰς τὸ ἐπίγραμμα τὸ ὁποῖον συνέθηκε διὰ τὸν τάφον της καὶ εἰς τὸν ἐπικήδειον λόγον τὸν ὁποῖον ἔγραψε δι' αὐτήν.

Ἐκ τοῦ γένους τῶν Γράκχων καὶ τῶν Σκιπιόνων, κληρονόμος τοῦ Παύλου Αἰμιλίου, τοῦ ὁποίου ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, ἄμεσος ἀπόγονος τῆς περιωνύμου Μαρτίας Παπυρίας, συζύγου τοῦ νικητοῦ τοῦ Περσέως καὶ μητρὸς τοῦ δευτέρου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, ἠκτινοβόλει ἐν Ρώμῃ διὰ τὰ πλούτη της, διὰ τὰ θέλγητρά της καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς. Τυχοῦσα ἐξαιρέτως ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς ἐγνώριζε τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐτηρεῖτο δὲ ἐνήμερος τῶν γεγονότων τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐποχῆς.

Ἑσπέραν τινὰ ἦτο πυκνὴ ἡ συγκέντρωσις εἰς τὴν ἔπαυλιν τῆς Μαρκέλλας. Ἡ Ρώμη ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν δύο ὀνομαστῶν ἐπισκόπων, τοῦ Παυλίνου τῆς Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Ἐπιφανείου τῆς Κύπρου. Συνωδεύοντο ὑπὸ μοναχοῦ τινος περὶ τοῦ ὁποίου ἤρχισε νὰ γίνεται πολὺς λόγος εἰς τοὺς Χριστιανικοὺς κύκλους. Ἀπολογητὴς ρωμαλέος καὶ ὁρμητικὸς ὁ Ἱερώνυμος ἦτο σιδηρᾶς αὐστηρότητος χαρακτήρ, εἶχε λίαν ἐκτεταμένην μάθησιν καὶ ἀνέπτυσσε καταπληκτικὴν δραστη-

φιότητα. Αὐτὸς μετέφρασε τὴν Γραφὴν ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ λατινικὸν καὶ ἡ μετάφρασίς του αὐτὴ εἶνε παγκοσμίως γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Βουλγάτα. Ἐζήτησαν λοιπὸν νὰ τὸν ἴδουν καὶ μάλιστα νὰ τὸν ἀκούσουν εἰς τὸν Ἀβεντῖνον. Ἐδέχθη· καὶ τὰ περὶ τῆς Γραφῆς μαθήματά του ἐκίνησαν ἐνθουσιασμὸν ἀπερίγραπτον διὰ τὴν Βίβλον. Ὅλοι καὶ ὅλαι ἐπεθύμησαν νὰ μάθουν ἑβραϊκὰ καὶ ἰδίως νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Παλαιστίνην. Ἀλλὰ τὴν ζωηροτέραν ἐπιθυμίαν ᾐσθάνθη ἡ Παύλα, καὶ ἀπεφάσισε να πραγματοποιήσῃ τὸ μακρὸν καὶ κοπιῶδες τοῦτο ταξείδιον. Ἀπεφασίσθη νὰ τὴν συνοδεύσῃ ἡ Εὐστοχία. Ἀλλ᾽ ὁ αἰφνίδιος θάνατος τῆς Βλησίλλας, χήρας ἤδη εἰς ἡλικίαν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους ἀνέβαλε τὸ ταξείδιον. Ἐπὶ τέλους αἱ δύο ἀρχόντισσαι κατῆλθον εἰς τὴν Ὀστίαν, τὸν λιμένα τῆς Ρώμης.

«Ὅταν ὁ ἄνεμος ἐφούσκωσε τὰ ἱστία καὶ αἱ κῶπαι ἐκλόνισαν τὸ πλοῖον, ὁ μικρὸς Τοξότιος ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τείνων τὰς μικράς του χεῖρας πρὸς τὴν μητέρα του κραυγάζων. Ἡ Ρουφίνα, προκειμένου νὰ ὑπανδρευθῇ, ἠρώτα διὰ τῶν σιγηλῶν της δακρύων τὴν μητέρα της διατὶ δὲν ἀνέβαλλεν ἀκόμη ὀλίγον τὴν ἀναχώρησίν της χάριν τοῦ γάμου....Ἡ Παύλα ᾐσθάνετο σπαραγμοὺς τῆς καρδίας, ἀλλ᾽ ἡ ἡρωϊκή της εὐσέβεια ἐθριάμβευσε. Τὴν εἶδον στηριζομένην ἐπὶ τῆς φιλοστόργου καὶ θαρραλέας Εὐστοχίας, ἀδάκρυτον. Μόνον ἡ νεκρικὴ ὠχρότης της ἐπρόδιδε τὴν ψυχικήν της ἀγωνίαν. Ἤδη τὸ πλοῖον ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος. Οἱ ἐπιβάται πάντες ἵσταντο εἰς τὸ κατάστρωμα ἀτενίζοντες πρὸς τὴν φεύγουσαν ἀκτὴν μὲ βλέμμα ἐπίμονον καὶ βαθύ, τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τῆς εὐγλώττου σιγῆς ἡ ὁποία δεικνύει τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σπαραγμὸν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν φεύγουσαν πατρίδα. Μόνη ἡ Παύλα ἀπέστρεφε τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ λιμένος διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ θάρρος της. Καὶ ἠγνόει τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅτι δὲν θὰ ἐπανέβλεπε πλέον τὴν Ἰταλίαν....

Τὸ πλοῖον παραπλέει τὴν νῆσον Ποντίαν καὶ μετὰ γαλήνιον πλοῦν παρέρχεται τὰ ἀκρωτήρια τῆς Μεσσηνίας, διαπλέει τὰς Κυκλάδας, διέρχεται διὰ Ρόδου, παραπλέει τὰς ἀκτὰς τῆς Λυκίας καὶ ἀγκυροβολεῖ εἰς τὸν λιμένα τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος, ὅπου ἡ Παύλα θέλει νὰ ἴδῃ τὸν διάσημον ξένον της ἐν Ρώμῃ, τὸν ἐπίσκοπον Ἐπιφάνειον. Ἀφοῦ περιῆλθε τὰ μοναστήρια τῆς νήσου ἐπιβιβάζεται πάλιν διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Σελεύκειαν καὶ τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖ ἐπανευρίσκει μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Παυλίνου καὶ τὸν σοφόν της φίλον Ἱερώνυμον, ὁ ὁποῖος θὰ τῇ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ὡς ὁδηγὸς εἰς τὸ προσκύνημά της. Διακαίεται ὑπὸ τοῦ φλέγοντος πόθου νὰ γονυπετήσῃ ἐνώπιον τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ δι᾽ αὐτὸ δὲν διστάζει νὰ διέλθῃ τὸν χιονοσκεπῆ Λίβανον ἐν πλήρει χειμῶνι.

«Ἦτο θαυμάσιον νὰ βλέπῃ κανεὶς τὴν εὐγενῆ αὐτὴν ματρόναν, ἡ ὁποία εἰς τὴν Ρώμην ἐφέρετο ὑπὸ τῶν δούλων της ἐπὶ τοῦ πολυτελοῦς της φορείου, νὰ ὁδεύῃ τώρα ἐπιπόνως διὰ δρόμων τραχυτάτων καὶ παγωμένων».

Ἀπὸ τὴν Βηρυττόν, τῆς ὁποίας ἦσαν τότε περιλάλητοι αἱ νομικαὶ σχολαί, διανύει τὴν φοινικικὴν ἀκτήν, διέρχεται τὴν Σιδῶνα καὶ φθάνει εἰς Πτολεμαΐδα. Ἐκεῖθεν διασχίζει τὴν πεδιάδα τῆς Μαγεδδῶ, τὰ ἐρείπια τῆς Δῶρ, καὶ εἰς τὴν πάραλον Καισάρειαν ἐπισκέπτεται τὴν οἰκίαν τοῦ κεντυρίωνος Κορνηλίου, τὴν κατοικίαν τοῦ διακόνου Φιλίππου καὶ τὰ δωμάτια τῶν τεσσάρων του θυγατέρων

αἱ ὁποῖαι ἦσαν προφήτιδες. Ἐκεῖ ἐφυλάσσετο ἀντίγραφον τῶν «Ἑξαπλῶν» τοῦ Ὠριγένους, τοῦ ὁποίου ἡ Παύλα παραγγέλλει ἀντίγραφα χάριν τοῦ Ἱερωνύμου. Κατόπιν διέρχεται τὴν Ἀντίπατριν, τὴν Διόσπολιν (Λύδδαν) καὶ μετ' αὐτὰς τὴν Ἰόππην, ὅπου ὁ Πέτρος ἀνέστησε τὴν Δορκάδα (Ταβιθᾶ). Τέλος ἀνέρχεται τὰ ὄρη τῆς Ἰουδαίας καὶ φθάνει ἐνώπιον τῆς Ἱερουσαλήμ! Ὁ Ἱερώνυμος τῇ δεικνύει ὅλους τοὺς ἁγίους τόπους, ὅσους περικλείει τὸ τεῖχος τῆς πόλεως καὶ ὅλα τὰ μνημεῖα τὰ πέριξ αὐτῆς. Εὐνόητος ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῆς εὐγενοῦς προσκυνητρίας. Τὴν πίστιν της ἐξαίρουν αἱ ἱστορικαὶ ἑρμηνεῖαι τοῦ σοφοῦ ὁδηγοῦ της. Εὐγενὴς καὶ ἀξιοζήλευτος τύφλωσις ἡ ὁποία παρέχει ὑπερτάτας καὶ ἀνεκλαλήτους συγκινήσεις! «Ἤθελε νὰ ἴδῃ τὰ πάντα καὶ δὲν τὴν ἀπέσπων ἀπὸ τὸ ἓν προσκύνημα παρὰ διὰ νὰ τῇ δείξουν ἓν ἄλλο». Φαίνεται ὅμως ὅτι εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἡ ἐντύπωσίς της ὑπῆρξε βαθυτέρα παρὰ ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ. Εἶναι εὐνόητον ὅτι τὸ λίκνον, αἱ ὠδῖναι τῆς τεκνώσεως, ἡ πενιχρότης τοκετοῦ ἐντὸς σταύλου, ἡ ἀγωνία μητρὸς φευγούσης μὲ τὸ νεογέννητον τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου ἐδόνησαν τὴν ψυχὴν τῆς μητρός, τὴν ψυχὴν τῆς γυναικός, πολὺ περισσότερον παρὰ ὁ τόπος τῆς σταυρώσεως καὶ τῆς ταφῆς. Καὶ δι' αὐτὸ ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Χεβρῶνα, τὸν Ἰορδάνην, τὴν Σαμάρειαν, τὴν Γαλιλαίαν καὶ αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον ἐπιστρέψασα ἐγκαθίσταται ὁριστικῶς εἰς τὴν Βηθλεέμ.

Πράγματι· μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον διασχίσασα τὴν ἀμμώδη ἀκτὴν τῆς Φιλισταίας. Ἀπὸ τὸ Πηλούσιον, ὅπου τὴν ὑπεδέχθη ὁ Ἰσίδωρος, παλαιὸς συνεξόριστος τοῦ Ἀθανασίου εἰς τὴν Ρώμην, ὅστις τώρα διηύθυνε ἕνα ξενῶνα, ἀνέπλευσε τὸν ἀνατολικὸν βραχίονα τοῦ Νείλου μέχρι τῆς Κερκασσόρας καὶ κατέπλευσεν ἐκεῖθεν τὸν κανωπικὸν βραχίονα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ὡραιοτάτη πόλις τοῦ ἀρχαίου κόσμου διετήρει ἀκόμη τὸ μέγιστον μέρος τοῦ κάλλους της, ἀλλ' ἡ ἀλεξανδρεινὴ κοινωνία δὲν ἦτο πλέον ἡ καταστήσασα αὐτὴν τόσον περιώνυμον ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων. Ἡ πάλη μεταξὺ ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν διεξάγεται ἀκόμη λυσσωδῶς. Ἡ ὡραία καὶ σεμνὴ Ὑπατία διδάσκει τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά. Μετ' ὀλίγον θὰ κατακρεουργηθῇ ἐνώπιον τοῦ Καισαρείου ὑπὸ τοῦ ὄχλου τὸν ὁποῖον ἐφανάτισεν ὁ Κύριλλος, ὡς τελευταία μάρτυς τῆς καταρρεούσης θρησκείας. Ἡ Παύλα ὅμως δὲν βλέπει παρὰ τὴν χριστιανικὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐπισκέπτεται τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεωνᾶ, τὸν Καισάρειον γενόμενον καθεδρικὸν ναόν, τὸν τάφον τοῦ Μάρκου εἰς τὰ Βουκόλια καὶ προχωρεῖ διὰ τῆς Μαρεώτιδος εἰς τὴν Νιτρίαν διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἐκ μαρμάρων ἱερὰν πόλιν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ὅπου ὁ τάφος του, οἱ ναοί, τὰ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, οἱ ξενῶνες, καὶ ἀπέρχεται ἀποκομίζουσα μερικὰς ***εὐλογίας***, πήλινα πλατυσμένα δοχεῖα μικρά, περιέχοντα ἔλαιον τῆς κανδύλας του ἢ ὕδωρ τῆς πηγῆς του. Βυθίζεται κατόπιν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἦτο τὸ παράδοξον μοναστήριον τῆς Ἀρσινόης μετὰ δεκακισχιλίων ἀναχωρητῶν, τῶν ***παραβολάνων***, οἱ ὁποῖοι, ὁσάκις συνέβαινον θρησκευτικαὶ συγκρούσεις εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἤρχοντο ἔνοπλοι καὶ αἱματοκύλιον τὴν πόλιν.

* * *

Πρὸς στιγμὴν διενοήθη νὰ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ εἰς ἓν τῶν γυναικείων μονα-

στηρίων, τὰ ὁποῖα εἶχον ὀργανωθῇ κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Ἁγίου Παχουμίου. «Ἀλλ' ἡ ἀγάπη τῆς Βηθλεέμ ὑπερίσχυσεν». Ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Πηλούσιον, ὅθεν ἐπεβιβάσθη διὰ τὸν λιμένα τῆς Μαϊουμᾶς. Τὸ θέαμα τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Αἰγύπτου δὲν ἦτο ἐποικοδομητικόν. Οὔτε ἅγιοι τόποι, οὔτε ἀναμνήσεις συναρπαστικαί. Μόνον μία ἀγρία πάλη ἐναντίον τοῦ εὐγενοῦς ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ θεολογικαὶ συζητήσεις ἀερολόγοι καὶ ἐμπαθεῖς. Παρὰ ταῦτα ἡ Παύλα ἀπεκόμισε τὴν ἐντύπωσιν καλλιτέρας ὀργανώσεως τῶν μοναστηρίων, τῆς μοναχικῆς ζωῆς ἐν γένει, καὶ ἠθέλησε νὰ μεταφυτεύσῃ καὶ εἰς τὴν Βηθλεὲμ τὴν δίαιταν τῶν μοναστηρίων τῆς Αἰγύπτου. Ἵδρυσε λοιπὸν εἰς τὴν Βηθλεὲμ δύο μεγάλα μοναστήρια, ἓν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἓν τῶν γυναικῶν. Ἡ κατασκευή των τὴν ἀπησχόλησεν ἐπὶ τρία ἔτη. Ἔκτισε δὲ καὶ ξενῶνα. Ἡ τοποθεσία τῶν οἰκοδομῶν τούτων ἀγνοεῖται. Ὁ Ἱερώνυμος μᾶς λέγει περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν μοναστηρίων τούτων, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ἡ Παύλα ἐπεζήτησε νὰ ἐκτελέσῃ ὄχι μόνον ἔργον εὐσεβείας ἀλλὰ καὶ ἑστίας χρησίμους εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην· διότι αἱ μοναχαὶ ἠσχολοῦντο εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν κορασίων τῆς Βηθλεέμ καὶ ἀντέγραφον χειρόγραφα ἰδίως τοῦ Ἱερωνύμου. Ἡ ἰδία Παῦλα ἔζη αὐστηρὸν βίον. Ἐτρέφετο μὲ ὕδωρ, ἄρτον καὶ λαχανικὰ βρασμένα, εἰς τὰ ὁποῖα τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας προσέθετεν ὀλίγον ἔλαιον. Ὡς κλίνην της εἶχε τὸ χῶμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε στρώσει χάλυκας καὶ τοῦτο παρὰ τοὺς συχνοὺς πυρετοὺς ἐξ ὧν ἔπασχεν. Ἡ φιλελεημοσύνη της δὲν ἐγνώριζεν ὅρια. Δι' αὐτὸ ἀφοῦ κατηνάλωσε τὴν περιουσίαν της ἐξώδευσε καὶ τὸ μερίδιον τῆς Εὐστοχίας. Εἰς τὸ κελλίον της διαρκῶς προσήρχοντο καὶ οἱ διασημότατοι τῶν προσκυνητῶν. Ὁ Ἱερώνυμος λέγει περὶ τούτου: «Καὶ ποία χώρα τῆς οἰκουμένης δὲν στέλλει ἐδῶ τοὺς προσκυνητάς της; Καὶ πάντες ἀπέρχονται ἐντεῦθεν κηρύττοντες ὅτι τὸ μᾶλλον ἐντυπωτικὸν θέαμα δι' αὐτοὺς ὑπῆρξεν ἡ Παύλα. Εἰς τὴν Ρώμην ἐν ὅλῃ της τῇ λάμψει τοῦ πλούτου καὶ τοῦ κάλλους ἐλάχιστοι τὴν ἐγνώριζον. Κρυμμένην εἰς τὴν Βηθλεέμ, τὴν θαυμάζει ὁλόκληρος ἡ αὐτοκρατορία καὶ οἱ βάρβαροι ἀκόμη».

Ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς, αἱ τραχεῖς καὶ συνεχεῖς δογματικαὶ ἔριδες εἰς τὰς ὁποίας μοιραίως παρεσύρθη, οἱ ἐπανειλημμένοι θάνατοι φιλτάτων, κατέστρεψαν τὴν ὑγείαν της. Εἶχε χάσει τέσσαρα τέκνα της εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας των. Μόνη ἡ Εὐστοχία τῇ ἀπέμενε μετά τινος μικρᾶς ἐγγονῆς Παύλας ὀνομασθείσης, θυγατρὸς τοῦ υἱοῦ της Τοξοτίου καὶ τῆς Λοίτας θυγατρὸς τοῦ εἰδωλολάτρου ἀρχιερέως Ἀλβίνου. Αἱ ὠριγενικαὶ ἔριδες μεταξὺ τοῦ Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Ρουφίνου τοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν μονάζοντος φίλου της, καὶ κατὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἱερουσαλὴμ Ἰωάννου, ἔσχον ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Ἰωάννης ἐπὶ τρία ἔτη ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἱερωνύμου καὶ τὰς μοναχὰς τῆς Παύλας τὴν εἴσοδον εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε γεννηθῇ πανικὸς ἐκ τῆς προσεγγίσεως τῶν Οὔννων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν εἰσελάσῃ εἰς τὴν Μικρασίαν. Σύσσωμος ἡ μοναστικὴ ἀποικία τῆς Βηθλεὲμ ἔφυγεν εἰς τὴν Ἰόππην ἑτοίμη νὰ ἐπιβιβασθῇ διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς νήσους. Εὐτυχῶς οἱ Οὖννοι ἐσταμάτησαν εἰς τὸν Λίβανον καὶ οἱ φυγάδες παλινόστησαν. Κατόπιν εἰκοσαετοῦς βίου τοιαύτης αὐστηρᾶς κακουχίας καὶ δοκιμασιῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ 403 ἡ Παύλα

κατελήφθη ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἡ ὁποία ἐπέπρωτο νὰ τὴν φονεύσῃ εἰς ἡλικίαν 56 ἐτῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ ἐπίσκοποι τῆς Παλαιστίνης καὶ πλῆθος μοναχῶν καὶ ἁγίων παρθένων παρέστησαν εἰς τὸν θάνατόν της. Οἱ τελευταῖοί της λόγοι ὑπῆρξαν ἡ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἱερώνυμον ὅστις τὴν ἠρώτησεν ἂν πονῇ:

— Ὢ! ὄχι! ἀπήντησεν ἑλληνιστί. Αἰσθάνομαι ἀπέραντον γαλήνην.

Ἐπὶ τοῦ τάφου της ὁ Ἱερώνυμος ἐχάραξε δύο ἐπιγράμματα εἰς ἑξαμέτρους στίχους.

Ἡ Εὐστοχία συνεχίσασα τὸ ἔργον τῆς μητρός της ἀπέθανε καὶ αὐτὴ τῷ 419.

Γ. Δ. Α.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

Τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐποίησε καθ' ὅλον Του τὸ ἐπίγειον στάδιον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνηργήθησαν ἐπὶ ἀτόμων — ὑπῆρξαν θαύματα ἀτομικά. Τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς ὑπῆρξε θαῦμα ὁμαδικόν. Τὰ μὲν πρῶτα διεπιστώθησαν διὰ φυσικῶν φαινομένων. Τὸ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς διετρανώθη ἐν τῇ πνευματικῇ σφαίρᾳ. Μεταξὺ ὅλων ἐκείνων προεξάρχουν αἱ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεις — ἡ τοῦ Λαζάρου καὶ αἱ λοιπαί. Ἡ Πεντηκοστὴ ἐσημείωσε τὴν ἀκαριαίαν πνευματικὴν νεκρανάστασιν πολλῶν ψυχῶν ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας εἰς νέαν ζωήν. Ἕκαστον θαῦμα τὸ ὁποῖον αὐτοπροσώπως ἐποίησεν ὁ Κύριος προεκλήθη ὑπὸ συγκεκριμένης ἀνάγκης καὶ ὑπὸ εἰδικὰς περιστάσεις, ἐσκόπει δὲ τόσον τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν, καὶ τὴν στήριξιν τῆς πίστεώς των, ὅσον καὶ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἰδιότητός Του εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἔκχυσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἡ μετάνοια καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστροφὴ χιλιάδων ψυχῶν ὑπῆρξεν ὁ ἐπίλογος τῆς ὅλης Του ἐπιγείου ζωῆς, ἡ ἑρμηνεία τῆς ἀποστολῆς Του, ἡ δικαιολογία τῆς Ἐνσαρκώσεως, τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ἀπετέλεσε τὴν ἐγκαινίασιν τῆς Βασιλείας Του, ἐσημείωσε τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας Του ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ μικρὰ ὁμὰς τῶν πιστῶν, ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ πλέον δειλιῶσα ὡς πρότερον, ἀνέμενεν ἐν ἀκλονήτῳ πεποιθήσει τὴν ὑποσχεθεῖσαν δύναμιν ἐξ ὕψους. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἡ μετ' Αὐτοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας συναναστροφή, ἡ παρ' Αὐτοῦ ληφθεῖσα ἐντολὴ ὅπως κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιόν Του εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ***«Ἔσεσθαί μοι μάρτυρες ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς»***, ἡ δοθεῖσα ὑπόσχεσις βοηθείας, εἶχον χαλυβδώσει τὴν πίστιν των, ἤδη δὲ ὁμοθυμαδὸν παραμένοντες ἐν προσευχῇ, ἀνέμενον τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν.

Γνωστὰ εἶναι τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀφετηρία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἀκαριαίας μεταμορφώσεως μιᾶς δρακὸς ἀφανῶν μαθητῶν εἰς ἀκαθέκτους διαγ-

γελεῖς τῶν ἀληθειῶν, αἵτινες ἔμελλον νὰ καταλύσωσι τὸ παγκόσμιον Ρωμαϊκὸν Κράτος.

Ἡ Ἐκκλησία μνημονεύει σήμερον μὲ δέος καὶ κατάνυξιν τοῦ θαύματος τῆς Πεντηκοστῆς. Ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ὅσον περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀνάμνησιν, ἡ πίστις ἡμῶν θὰ ἦναι στεῖρα καὶ ἀνωφελής. Ὁ αἰών μας, ἡ φορὰ τῆς νεωτέρας ζωῆς, ἡ ὑλιστικὴ τάσις τῆς ὅλης μας ὑπάρξεως καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην μιᾶς πνευματικῆς νεκραναστάσεως, ἥτις θὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ νέας ἐκχύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ θαύματος τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὴν ἐπιτακτικὴν καὶ ἐπείγουσαν ἀνάγκην μιᾶς πνευματικῆς ἀναζωπυρήσεως αἰσθάνονται ὅλοι οἱ βλέποντες καὶ θρηνοῦντες τὴν χλιαρότητα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀδράνειάν της ἀπέναντι τοῦ κινδύνου. Ἀλλὰ μεμονωμέναι προτροπαὶ καὶ προσπάθειαι δὲν ἐπαρκοῦν νὰ ἀναχαιτίσωσι τὸ ὀγκούμενον ρεῦμα τῆς κοσμικότητος, τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς συμφεροντολογίας, ἥτις ὑπεδούλωσε τὴν ψυχὴν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸν Μαμωνᾶ. Ἀπαιτεῖται ἡνωμένη προσπάθεια, ἀγὼν μὲ ἑνιαῖον μέτωπον ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως κατισχύσῃ κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Σατανᾶ. Ἐκκλησίαν δὲ λέγομεν τὴν ὁλότητα τῶν πιστῶν, εἰς οἱανδήποτε Ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἂν ἀνήκουν, διότι ***Κύριος γινώσκει τοὺς Ἑαυτοῦ.*** Πάντας τούτους συνδέει μία κοινὴ πίστις καὶ ἐλπίς· πάντες εἰς ἕνα σκοπὸν ἀποβλέπουν,—εἰς τὴν εἰς τὸν Χριστὸν ἐπιστροφὴν τῶν ὑποδεδουλωμένων εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀνθρώπων, εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπαραίτητον δὲ ὅπλον εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀναγνωρίζουν τὴν ***προσευχήν,*** ἥτις διατηρεῖ ζῶσαν τὴν ἐπαφὴν μετὰ τῆς Πηγῆς τῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ὁ ἀνεφοδιασμός, ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἐξαντλουμένου θάρρους, ὁ φωτισμὸς τῆς διανοίας, ἡ ἀσφαλὴς καθοδηγία ὡς πρὸς τὸ πρακτέον.

Ἡ μικρὰ ὁμάς, ἥτις ἀνέμενεν ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν ἐπαγγελθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ δύναμιν ἐξ ὕψους, δὲν διέτριβεν εἰς ἀναμνήσεις, ἀλλ᾽ ἐν προσευχῇ· ***«ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει».***

Θέλει ἡ Ἐκκλησία ὑπόδειγμα ἐπιτακτικώτερον; Δύναται νὰ φαντασθῇ ἀποτέλεσμα μεγαλειωδέστερον ἐκείνου, τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς; Ἂς μὴ ἀρκεσθῇ εἰς εὐλαβῆ ἀνάμνησιν τοῦ θαύματος τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἂς μὴ ἐπαναπαυθῇ εἰς ἐνεργείας ἀμυντικάς. Ἂς μὴ ὑποτιμήσῃ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ κατανοήσασα τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ἀδυναμίαν, ἂς ζητήσῃ μετὰ διακαοῦς πόθου καὶ ἐντατικῆς ἐπιμονῆς τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, ἥτις θέλει μεταβάλει τὴν στρατευομένην Ἐκκλησίαν εἰς Νικήτριαν, ἐν ἀναμονῇ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης, ὅστις ἀναμένει αὐτὴν ἐν οὐρανῷ.

Μ. Θ. Σ.

— «Τὸ μέτρον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην μας εἶναι νὰ Τὸν ἀγαπῶμεν χωρὶς μέτρον».

— «Οἱ μόνοι ἀληθῶς εὐτυχεῖς εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ δὲν φροντίζουν διὰ τὴν ἰδικήν των εὐτυχίαν».

— «Πράττε τὸ καλὸν καὶ ἂς λέγῃ ὁ κόσμος. Μὲ τὴν βοήθειαν δὲ τοῦ Θεοῦ προχώρει εἰς τὸ καλλίτερον».

ΑΥΞΗΣΙΣ

Καταμάθετε τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, περιεβάλλετο ὡς ἓν τούτων. (Ματθ. ς', 28, 29).

Τοῦ ἀνωτέρω μαθήματος πραγματογνωσίας σκοπὸς ἦτο νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς βραδεῖς εἰς τὸ νὰ κατανοήσωσιν ἑαυτοὺς ἀνθρώπους, πῶς νὰ ζήσωσι τὴν ἀμέριμνον, φυσικὴν ζωήν, τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παρεχομένην καθ᾽ ὃν τρόπον ἀναπτύσσεται ἡ ζωὴ τοῦ φυτοῦ, ἀκόπως καὶ ἄνευ μερίμνης. Οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ δὲν μᾶς καλοῦν νὰ θαυμάσωμεν τὸ κάλλος τῶν ἀνθέων, τὴν λεπτότητα καὶ τὴν χάριν τοῦ στελέχους καὶ τῶν φύλλων τοῦ κρίνου, ἀλλὰ νὰ προσέξωμεν εἰς τὸ ***πῶς ἀνεπτύχθησαν*** ταῦτα, πῶς, χωρὶς νὰ μεριμνήσῃ ἢ νὰ ἀνησυχήσῃ περὶ τούτου, τὸ ἄνθος ἀφυπνίσθη εἰς τέλειον κάλλος, πῶς χωρὶς καμμίαν φροντίδα ἐκ μέρους τοῦ φυτοῦ, ἐξυφάνθησαν οἱ πολυσύνθετοι ἱστοὶ τῶν φύλλων καὶ στελεχῶν του, πῶς βραδέως, ἐν ἠρεμίᾳ, καὶ χωρὶς προστριβάς, τὸ ὅλον φυτὸν ἐξῆλθε τέλειον ἐκ τοῦ ὑφαντηρίου τοῦ Θεοῦ, ἐν ὅλῃ τῇ ὑπερβαινούσῃ τὴν δόξαν τοῦ Σολωμῶντος δόξῃ αὐτοῦ. «Ὁμοίως δὲ καὶ σεῖς οἱ ἐμφρόντιδες καὶ ὑπὸ τῶν μεριμνῶν τοῦ βίου καταναλισκόμενοι ἄνθρωποι», ἐπιλέγει ὁ Κύριος, ἐφαρμόζων τὸ δίδαγμα πέραν πάσης ἀντιλογίας, «δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ μεριμνήσητε περὶ τῆς ζωῆς σας—τί θὰ φάγητε καὶ τί θὰ πίητε καὶ τί θὰ ἐνδυθῆτε· διότι ἐὰν τὸ χόρτον τοῦ ἀγροῦ, ὅστις σήμερον εἶναι καὶ αὔριον ρίπτεται εἰς τὸν κλίβανον, ἐνδύει οὕτως ὁ Θεός, ***οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;»***

Τὸ ἐκ τῆς Φύσεως τοῦτο δίδαγμα ἦτο καινοτομία κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ, σήμερον ὅμως καὶ οἱ ἔχοντες ἔστω καὶ ὀλίγην πίστιν Χριστιανοὶ ἔχουν γνῶσιν τοῦ μυστικοῦ της «γαληνιαίας ζωῆς». Οἱ δὲ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν ἐδιδάχθημεν καὶ ἐκ τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ παρελθόντος, πόσον εἶναι μωρὸν νὰ ἀνησυχῶμεν εἰς μάτην περὶ τῶν βιωτικῶν μας ἀναγκῶν.

Ἀλλ᾽ ἂν καὶ εἰς τὰ τῆς ὑλικῆς ἡμῶν ζωῆς ἐπερρίψαμεν ἐν ἀταράχῳ πεποιθήσει πᾶσαν ἡμῶν τὴν φροντίδα ἐπὶ τὸν Θεόν, κατεχόμεθα ὅμως ὑπὸ ἄλλης, σοβαρωτέρας μερίμνης, ἥτις ἀποβλέπει ὄχι πλέον εἰς τὰ τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς. Διὰ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν μᾶς ἐδόθη τὸ δίδαγμα τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ ἡμῶν ζωὴ πῶς θὰ ἀναπτυχθῇ; Πῶς θὰ γίνωμεν καλλίτεροι; Πῶς θὰ αὐξήσωμεν εἰς τὴν θείαν χάριν; Πῶς θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ μέτρον τοῦ ἀναστήματος τοῦ τελείου ἀνθρώπου; Μὴ γνωρίζοντες καλῶς πῶς τὸ τοιοῦτον θὰ κατορθωθῇ, εὑρισκόμεθα καὶ πάλιν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς προτέρας ἀνησυχίας· ἡ ἐσωτερική μας ζωὴ γίνεται ἀνάστατος ὑπὸ τὴν διαμάχην τῆς μεταμελείας ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ τῶν ἀγωνιωδῶν μας προσπαθειῶν ἀφ' ἑτέρου. Αἱ προσπάθειαί μας πρὸς ἐπίτευξιν τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς ἐμφανίζονται ὡς σειρὰ ἀποτυχιῶν· ἑκάστη ἡμέρα φέρει σπαραγμὸν τῆς καρδίας καὶ ταπείνωσιν ἐκ τῆς ἀποτυχίας.

Ἡ ἐξήγησις τῆς καταστάσεως αὐτῆς εἶναι φανερά. Ἐλησμονήσαμεν τὴν παραβολὴν τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ, ἥτις διδάσκει ὅτι ἡ αὔξησις δὲν γίνεται διὰ

βιαίων προσπαθειῶν. Μία ὑπάρχει ἀρχὴ τῆς αὐξήσεως, τόσον εἰς τὴν πνευματικὴν σφαῖραν ὅσον καὶ εἰς τὴν φυσικὴν σφαῖραν, τόσον διὰ τὴν ψυχήν, ὅσον διὰ τὸ φυτόν: ὅτι ***πᾶσα αὔξησις εἶναι ὀργανικὸν φαινόμενον***, ἐὰν δὲ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἀναλογίαν τῆς φυσικῆς αὐξήσεως εἰς τὴν πνευματικὴν σφαῖραν θὰ ἀνεύρωμεν δύο προσόντα ἢ χαρακτῆρας πάσης αὐξήσεως, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ στηριχθῇ ἡ προσοχή μας: τὰ δύο ταῦτα εἶναι, α′) τὸ αὐθόρμητον τῆς αὐξήσεως, β′) τὸ μυστηριῶδες τῆς αὐξήσεως.

1ον) ***Τὸ αὐθόρμητον.***—Τὸν αὐθόρμητον χαρακτῆρα τῆς αὐξήσεως δυνάμεθα νὰ ἀναζητήσωμεν κατὰ τρεῖς διευθύνσεις. Ἐν πρώτοις θὰ εὕρωμεν τὴν ἀπόδειξιν τούτου ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ. Ἐφαρμόζοντες τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ περὶ τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ, ὅτι δὲν κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσι, βλέπομεν ὅτι αὐξάνουν αὐτομάτως, ἄνευ προσπαθείας, ἄνευ ἀνησυχίας, ἄνευ σκέψεως. Ὁ νόμος οὗτος τῆς αὐθορμήτου αὐξήσεως ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ζώων, ὡς καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς. Τὸ παιδίον αὐξάνει χωρὶς προσπάθειαν. Δύο ἢ τρεῖς ἁπλαῖ συνθῆκαι ζωῆς πραγματοποιοῦνται, καὶ ἡ αὔξησις προχωρεῖ αὐθορμήτως. Τὸ παιδίον τόσον ὀλίγον σκέπτεται περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς αὐξήσεως, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν· τὰς μὲν συνθήκας ἐκπληροῖ ἐκ συνηθείας, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἕπεται ὡς φυσικὴ συνέπεια. Αἱ δύο δὲ ἐνέργειαι συμβαδίζουν σταθερῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ τὸ παιδίον αὐξάνον ἀναπτύσσεται εἰς μείρακα, χωρὶς νὰ ἀναμιχθῇ ὁ ἴδιος ποσῶς εἰς τὸ ζήτημα τῆς αὐξήσεώς του. Βεβαίως δὲν θὰ ἐσκέπτετό τις ποτὲ ***νὰ διατάξῃ*** τὸν παῖδα νὰ ἀναπτυχθῇ. Οὔτε ἔχει ὁ ἰατρὸς συνταγὴν τῆς αὐξήσεως. Ἠξεύρει πῶς παρεμποδίζεται ἢ παραβλάπτεται ἡ αὔξησις, ἀλλ' ἡ αὔξησις καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἐνέργεια ἥτις πανθομολογεῖται ὅτι διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων σημαντικῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις κρατεῖ ὑπὸ τὴν ἰδίαν της δικαιοδοσίαν.

Ὁμοίως οὐδεὶς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν δύναται νὰ χορηγήσῃ φάρμακον ἢ συνταγὴν διὰ τὴν πνευματικὴν αὔξησιν. Καὶ ὅμως συχνότερον ζητεῖται τοῦτο ἀπ' αὐτὸν παρὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα· ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ συμβουλαί του ἀποτυγχάνουν. Διότι συμβουλεύει περισσότερον ζῆλον, περισσοτέραν αὐταπάρνησιν, περισσοτέραν προσευχήν, περισσοτέραν χριστιανικὴν δρᾶσιν — ἀλλὰ ταῦτα δὲν παρέχουν τὴν αὔξησιν. Εἶναι τὸ πολὺ ὑποβοηθητικὰ τῆς πνευματικῆς αὐξήσεως, τὰ δὲ ἐγχειρίδια τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν διαφόρους κανόνας εὐσεβείας καὶ προαγωγῆς εἰς τὴν πνευματικὴν ζωήν, θὰ ἔκαμνον καλὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς Φύσεως, αἱ δὲ ἀγωνιῶσαι ψυχαί, αἱ ὁποῖαι ἐπιδιώκουν τὸν ἁγιασμὸν δι' ἀγῶνος, οὐχὶ διὰ πίστεως, θὰ ἀπέφευγον τὴν ταπείνωσιν τῆς ἀποτυχίας ἐὰν κατέφευγον εἰς τὸ δίδαγμα τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίας. Ἡ αὔξησις εἶναι ζωτικὴ ἐνέργεια καὶ ὅταν ζητῇ τις νὰ τὴν ***ἐπιβάλῃ***, εἶναι ὡς νὰ ζητῇ νὰ ἐξαναγκάσῃ τὴν περιστροφὴν τῆς γῆς, ἥτις δίδει τὸ φαινόμενον τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου, ἢ τὴν ἕλξιν τῆς Σελήνης, ἥτις προξενεῖ τὰς παλιρροίας.

Ἡ παγκόσμιος πεῖρα ἐπιβεβαιοῖ τὸν αὐθόρμητον χαρακτῆρα τῆς αὐξήσεως. Τὸ παιδίον ὄχι μόνον αὐξάνει χωρὶς νὰ προσπαθήσῃ, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἤθελε προσ-

παθήσει δὲν δύναται νὰ προσθέσῃ τι εἰς τὸ ἀνάστημά του. Οὐδεὶς διὰ τῆς προσπαθείας ἠδυνήθη ποτὲ νὰ προσθέσῃ οὔτε σωματικῶς ἀλλ' οὔτε πνευματικῶς εἰς τὸ ἀνάστημά του, οὔτε ἠδυνήθη διὰ τῶν ἰδίων του προσπαθειῶν νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸ ἀνάστημα τοῦ πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθότι τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν προήχθη διὰ τῆς προσπαθείας, ἐκεῖνος δὲ ὅστις ἤθελε ζητήσει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο ὕψος διὰ ἀγῶνος προσπαθειῶν, μᾶλλον ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ. Διότι ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἀνεπτύχθη ἐκ θείου σπέρματος, τοῦ ὁποίου ἡ αὔξησις ὑπῆρξε τόσον φυσική, ὅσον ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κάλυκος εἰς ἄνθος. Ὑπάρχουν καὶ τεχνητὰ ἄνθη ἐξαισίας τέχνης, ἀλλὰ ταῦτα διακρίνονται εὐκόλως ἀπὸ τῶν φυσικῶν. Δυνατὸν νὰ γίνῃ τέλειον πανομοιότυπον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν ἀνακάλυψιν. Εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς αὐθορμήτου αὐξήσεως τοῦ Χριστιανικοῦ σπέρματος, καὶ τοῦ ἠθικοῦ ἀντιγράφου ἢ ὁμοιώματος αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον εἶναι φυσικόν· τὸ δεύτερον μηχανικόν. Τὸ μὲν εἶναι προϊὸν αὐξήσεως· τὸ δὲ εἶναι ἐπισώρευσις. Εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται κατὰ τὴν νεωτέραν βιολογίαν, ἡ οὐσιαστικὴ διαφορὰ μεταξὺ ζώσης καὶ μὴ ζώσης ὕλης, μεταξὺ ὀργανισμοῦ καὶ κρυστάλλου. Τὸ πρῶτον αὐξάνει ἔσωθεν διὰ ζωτικοῦ σπέρματος· τὸ δεύτερον αὐξάνει προσλαμβάνον νέα μόρια ἔξωθεν. Ἐδῶ ἔγκειται ὅλη ἡ μεταξὺ τοῦ Χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἠθικολόγου διαφορά. Ὁ Χριστιανὸς αὐξάνει ἐκ τοῦ κέντρου· ὁ ἠθικολόγος ἐκ τῆς περιφερείας. Ὁ μὲν εἶναι ὀργανισμός, ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὁποίου ἐναπετέθη σπέρμα ζωῆς ὑπὸ τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶναι κρύσταλλον,—ἐνδεχομένως πολὺ ὡραῖον—ἀλλ' ἔξωθεν προσαυξανόμενον καὶ ἀνόργανον, διότι λείπει ἀπ' αὐτὸ τὸ ζωτικὸν σπέρμα τῆς αὐξήσεως.

Τοῦτο μᾶς ἐξηγεῖ καὶ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον πολλάκις φαίνεται ἀκατανόητον, τὸ διατὶ ἡ σωτηρία οὐδέποτε εἶναι ἀρχικῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἠθικότητος τοῦ ἀτόμου. Ὁ λόγος τούτου δὲν εἶναι ὅτι ἡ σωτηρία δὲν ἀπαιτεῖ τὴν ἠθικότητα, ἀλλ' ὅτι ζητεῖ τελειότητα, τόσον ὑψηλὴν καὶ καθαράν, ὥστε δὲν δύναται ὁ ἠθικολόγος νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ.

Τῆς σωτηρίας τὸ τέλος εἶναι ἡ τελειότης, τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Χριστιανικὴ διάνοια, ἡ κατὰ Χριστὸν ζωή. Ἡ ἠθικότης ἀποβλέπει καὶ αὐτὴ εἰς τὴν τελειότητα, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν. Μόνη ἡ Ζωὴ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τούτου. Μόνη ἡ ζωὴ περιέχει τὴν ἀκατάσχετον δύναμιν τῆς ἐνεργείας, τῆς ὑπερνικήσεως τῶν προσκομμάτων, τῆς αὐξήσεως, ἄνευ τῶν ὁποίων τὸ τέλειον δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ. Μόνον ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν μέγαν ἀναπλαστικὸν συντελεστὴν τῆς Ζωῆς—δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ποθουμένην ἐκείνην τελειότητα. Ὁ ἔχων μόνον τὴν ἠθικὴν ὡς κινητήριον δύναμιν δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ ποτέ, εἰς τὴν τελειότητα· ἐνῷ ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν ζωὴν ***ἀναγκαστικῶς φθάνει*** καθ' ὅσον πᾶσα ζωὴ ἀναπτύσσεται συμφώνως πρὸς τὸ σπέρμα, ἐξ οὗ παρήχθη, ὅταν δὲ τὸ σπέρμα εἶναι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀφεύκτως θὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὁμοίωμα Ἐκείνου.

Ἡ ἠθικὴ ἀναπτύσσει τὸν χαρακτῆρα τὸ πολὺ κατὰ μίαν ἢ δύο διευθύνσεις. Δυνατὸν νὰ τελειοποιήσῃ μίαν ἢ δύο ἀρετὰς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· δὲν δύναται ὅμως νὰ

τελειοποιήση ὅλας τὰς ἀρετάς. Κυρίως δὲ ἀποτυγχάνει πάντοτε ὡς πρὸς τὴν ἐναρμόνισιν ὅλων τῶν μερῶν τοῦ χαρακτῆρος πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ σύνολον. Τοῦτο χαρακτηρίζει ἀποκλειστικῶς τὴν ζωήν. Διότι ἡ τελεία ζωὴ δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸ νὰ εἶναί τις κάτοχος τελείων ὀργανικῶν λειτουργιῶν τελείως προσηρμοσμένων πρὸς ἀλλήλας, καὶ συντεινουσῶν εἰς ἓν ἀποτέλεσμα — τὴν ἐναρμόνιον λειτουργίαν ὁλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ. Δὲν λέγομεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τοῦ χαρακτῆρος ἐπιτελεῖται πλήρως ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Εἰς τὸν παρόντα κόσμον ἀναφαίνεται ἐνίοτε μόνον ὁ ἄωρος στάχυς, ἄλλοτε μόνον τὸ φύλλωμα ἢ καὶ τὸ ἐμβρυϊκὸν φύτρον. Τί εἶναι τὸ φύτρον; Πρᾶγμα ἀσήμαντον. Κατ᾽ ἀρχὰς δὲν ὑψοῦται πολὺ ἐκ τῆς γῆς. Πολλάκις καταπατεῖται, μολωπίζεται, θρυμματίζεται, ἀλλ᾽ εἶναι ζωντανόν. Ἔχει ζωήν, τὴν ὁποίαν ὁ μέγας καὶ ἐπιβλητικὸς βράχος, ὅστις ἐπισκιάζει τὸ ταπεινὸν φυτὸν δὲν ἔχει, οὔτε δύναταί ποτε νὰ ἦναι ἄλλο τι παρ᾽ ὅ,τι εἶναι—λίθος. Τὸ ταπεινὸν ὅμως φύτρον ἔχει δυνητότητας ζωῆς ἀπεριορίστους—«***οὐδὲ φαίνεται εἰσέτι τί μέλλει νὰ γίνῃ***».

Εἴδομεν μέχρι τοῦδε ὅτι ἡ Αὔξησις εἶναι ζῶσα αὐτόματος ἐνέργεια. Περιττεύει σχεδὸν νὰ ζητήσωμεν νὰ στηρίξωμεν τὸ τρίτον μας ἐπιχείρημα ἐπὶ τῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καθόσον ἐν τῇ Γραφῇ ἡ αὔξησις περιγράφεται σχεδὸν πάντοτε μὲ ὅρους φυσιολογικούς. Ἡ ἀναγεγεννημένη ψυχὴ εἶναι νέα κτίσις. Ὁ Χριστιανὸς εἶναι νέος ἄνθρωπος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, αὐξάνει δὲ ὅπως καὶ ὁ χοϊκὸς ἄνθρωπος αὐτομάτως καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἰδίων του προσπαθειῶν. Εἶναι ἐρριζωμένος ἐν τῷ Χριστῷ καὶ αὐξάνει ἐν αὐτῷ καὶ δι᾽ αὐτοῦ. Μένει ἐν τῇ Ἀμπέλῳ καὶ οὕτω μένων—οὐχὶ κοπιῶν ἢ νήθων ἢ μεριμνῶν—φέρει καρπόν. Ὁ ποιητὴς γεννᾶται, δὲν γίνεται, ὁ δὲ Χριστιανὸς ἀναγεννᾶται ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ οἱ καρποί του δὲν εἶναι ἐξωτερικῆς προελεύσεως τεχνητοὶ καρποί, ἀλλὰ καρποὶ παραχθέντες ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς ζωῆς—οἱ καρποὶ τοῦ Πνεύματος.

2ον) Ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ πᾶσα αὔξησις ἔχει καὶ ἄλλον τινὰ χαρακτῆρα —τὸ ***μυστηριῶδες***. Ὡς δ᾽ ἐκ τούτου ὀλίγιστοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουν σαφῆ ἰδέαν τοῦ τί σημαίνει αὔξησις. Διότι γενικῶς ἐξηγοῦμεν ὅλα τὰ φαινόμενα, ἀκόμη καὶ τὰ μᾶλλον πνευματικά, κατὰ τὸν ὑλιστικώτερον τρόπον. Παρατηροῦμεν τὴν μυστηριώδη αὔξησιν τοῦ κρίνου· βλέπομεν πῶς ἐπιμόνως παραμερίζει τὰ ἐμπόδια καὶ σταθερῶς ὠθεῖ τὸ συμπαγὲς βάρος τοῦ στελέχους καὶ τῶν φύλλων του πρὸς τὰ ἄνω, εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ νόμου τῆς ἕλξεως τῆς βαρύτητος. Βλέπομεν, χωρὶς νὰ ἐννοῶμεν, νὰ διαπλάττεται μυστηριωδῶς ὑπὸ ἀοράτων δακτύλων τὸ ἄνθος, τέλειον καὶ ἐκπάγλως ὡραῖον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μᾶς ἐκπλήττει, διότι ἐσυνειθίσαμεν νὰ θεωρῶμεν τὸ καθημέραν ἀνανεούμενον θαῦμα τῆς Φύσεως, ὡς ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἡ πνευματική μας διαίσθησις ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τοῦτο.

Ὅταν ὅμως ὅταν βλέπωμεν τὸ θαῦμα τῆς ψυχῆς. Ὅταν ἡ ψυχὴ ἀνυψοῦται βραδέως, ὑπερνικῶσα τὰ ἐμπόδια τοῦ κόσμου, καὶ τείνῃ τὰς λεπτοτάτας της ἀρετὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν εἰς τὸ πεῖσμα τῆς ἁμαρτίας, διαπλαττομένη μυστηριωδῶς κατὰ τὸ ὁμοίωμα τοῦ Χριστοῦ, ἀρνούμεθα τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου φαινομένου. Τὸ ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἐπίδρασιν ὑψηλοῦ τινὸς ἰδανικοῦ ἐπὶ τῆς ψυχῆς· εἶναι, λέγομεν, προϊὸν τῆς Χριστιανικῆς ἐπιρροῆς, εἶναι

ἡ λογικὴ ἀμοιβὴ τῆς ἀρετῆς, καὶ τῶν ἐντατικῶν προσπαθειῶν τοῦ ἀτόμου. Παραδεχόμεθα τὸ θαῦμα ὡς πρὸς τὸ φυτόν, ὄχι ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐκεῖνο μὲν δύναται νὰ αὐξάνῃ αὐτομάτως χωρὶς νὰ κοπιᾷ, οὔτε νὰ νήθῃ, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ κοπιᾷ καὶ νὰ στενοχωρεῖται, διὰ νὰ ἐξυφάνῃ μόνος του τὸ πνευματικόν του ἀνάστημα.

Ἀλλ' ἂς παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ ἐντόνου ἐργασίας καὶ ἐπιμόνου αὐτοκυριαρχίας κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον χαρακτῆρος. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι τοῦτο γίνεται. Ἀρνούμεθα ὅμως ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν κατὰ Χριστὸν αὔξησιν, διότι δὲν παρουσιάζει τὸ κύριον γνώρισμα τῆς αὐξήσεως—τὸ ὁποῖον ὑπέδειξεν αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς εἰκόνος τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ. Ἡ αὔξησις, τόσον ἡ πνευματικὴ ὅσον καὶ ἡ φυσική, ἔχει τὸ γνώρισμα τοῦτο, ὅτι δὲν ἐπιδέχεται ἐξήγησιν, ὅτι ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιτελεῖται διαφεύγει ἡμᾶς.

Ὁ Μώζλεϋ διετύπωσε καλῶς τὸ ζήτημα εἰπών: «Ἡ ἀπόδειξις τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως εἶναι τὸ μυστηριῶδες αὐτῆς». Τὸν αὐτὸν δὲ γνώμονα τῆς ἀναγεννήσεως ἀνεγνώριζεν ὁ Χριστός, εἰπὼν εἰς τὸν Νικόδημον: «Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνέει καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· ***οὕτως ἐστὶ καὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος*** (Ἰωάν. γ' 8). Τῆς πνευματικότητος γνώρισμα καὶ κριτήριον εἶναι ὅτι δὲν δύνασαι νὰ καθορίσῃς πόθεν ἐπήγασε καὶ ἕως ποῦ θὰ φθάσῃ. Ἐὰν δύνασαι νὰ τὴν ἀποδώσῃς εἴτε εἰς ὡρισμένας φιλοσοφικὰς ἀρχάς, εἴτε εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς θελήσεως ἢ εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος ἢ εἰς ἄλλας εὐνοϊκὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας, δὲν εἶναι ***αὔξησις***. Εἶναι ἴσως ἐπιτυχὲς ὁμοίωμα ταύτης—ὁμοιάζῃ πιστῶς καὶ καταπληκτικῶς καὶ ἀξιεπαίνως εἰς τὸ πρότυπον, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ αὔξησιν γνησίαν. Πόθεν προέρχεται καὶ ἕως ποῦ δύναται νὰ φθάσῃ δὲν ἠξεύρεις.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι ὁ Χριστιανὸς ἀποτελεῖ φαινόμενον μοναδικόν, μὴ ὑπαγόμενον εἰς ἀνάλυσιν. Ὁ Μώζλεϋ ἐζωγράφισεν ἐπιτυχῶς τοὺς δύο χαρακτῆρας—τὸν πνευματικὸν καὶ τὸν μὴ πνευματικόν.

«Λάβετε» λέγει, ἕνα κοινὸν ἄνθρωπον τοῦ κόσμου. Πᾶν ὅ,τι σκέπτεται, πᾶν ὅ,τι πράττει, ὁλόκληρον τὸν γνώμονα τοῦ καθήκοντος, τὰ παραλαμβάνει ἀπὸ τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῇ. Εἶναι «δανεικὸς» ὁ γνώμων τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς διαγωγῆς του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἐνάρετος ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι· ἐκτελεῖ τὸ καθῆκόν του συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἁρμόζον καὶ πρέπον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων ζῇ. Εἰς ὅλα τὰ τοιαῦτα ζητήματα αὐτὸς ἀντανακλᾷ τὴν κοινὴν γνώμην. Τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς κατευθύνσεις τῆς ζωῆς του παραλαμβάνει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν ἥτις τὸν περιστοιχίζει, καθ' ὑπαγόρευσιν μάλιστα αὐτῆς. Ὅ,τι θεωρεῖ ὁ κόσμος ἔντιμον καὶ ἄξιον ἀποκτήσεως, καλὸν καὶ συμφέρον, τοῦτο καὶ αὐτὸς θεωρεῖ τοιοῦτον καὶ τὸ ἐπιδιώκει. Τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεών του ἔχουν προέλευσιν γνωστήν. Περὶ τοῦ τοιούτου χαρακτῆρος θὰ ἦτο ἀστεῖον νὰ εἴπῃ ὅτι ἐνέχει τι τὸ μυστηριῶδες, τὸ μυστικόν, καθόσον εἶναι προϊὸν γνωστῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως—τῆς ἐπιρροῆς τῆς κοινωνικῆς γνώμης καὶ τῆς φωνῆς τοῦ κόσμου. Πόθεν ἔρχεται ὁ τοιοῦτος χαρακτήρ,

τὸ βλέπομεν, ἡ πηγή του εἶναι φανερὰ καὶ χειραπτή, τὴν γνωρίζομεν ὅπως γνωρίζομεν τὰ φυσικὰ αἴτια πολλῶν κοινῶν πραγμάτων.

Ἰδοὺ τώρα καὶ ὁ ἕτερος χαρακτήρ. Τῷ ὄντι ὑπάρχει τις χαρακτὴρ καὶ νοοτροπία περὶ τῶν ὁποίων ἀληθῶς δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι «δὲν ἠξεύρει τις πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει». Ὑπάρχουν χαρακτῆρες ἐξέχοντες ἐκ τοῦ κοινοῦ πλήθους, τοῦ ἀντανακλῶντος πάντοτε τὸ πνεῦμα τῆς κοινωνίας· οἱ χαρακτῆρες οὗτοι φέρουν τὴν σφραγῖδα τῆς οὐρανίου γεννήσεως... Ὅταν συναντήσωμεν ἕνα τοιοῦτον ἄνθρωπον διερωτώμεθα: Πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀπέκτησε αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα; Τὸν προσέλαβεν ἆρά γε ἐκ τῆς περιστοιχούσης αὐτὸν κοινωνίας; Ἀδύνατον, διότι αὐτὸς διαφέρει καθ' ὅλα ἐκείνης. Μήπως ἠλεκτρισθεὶς ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ζηλωτῶν τῆς θρησκείας, οἵτινες σείουν τὰς ἀνθρωπίνους μάζας; Οὔτε τοῦτο διότι ὁ χαρακτήρ του δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὸς ἐπηρεασμοῦ ἐκ τῆς ὁρμῆς τῶν ὁμαδικῶν ἐνθουσιασμῶν. Ὁ χαρακτὴρ οὗτος δὲν ἔχει τι τὸ ὁμαδικόν· εἶναι ἀτομικός. Δὲν εἶναι χαρακτὴρ ἐπίκτητος, δὲν τὸν ἐδανείσθη ἔξωθεν· εἶναι κτῆμά του αὐτοφυές, ἀναφαίρετον· πηγάζει ἔκ τινος ἐσωτερικῆς πηγῆς, εἶναι τὸ δημιούργημα περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέχθησαν οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «δὲν ἠξεύρει τις πόθεν ἔρχεται».

Τοὺς ἀνωτέρω περιγραφέντας δύο τούτους χαρακτῆρας ὅλοι μας συνηντήσαμεν—τὸν ἕνα ἐξόχως ἔντιμον, εὐθὺν καὶ ἐνάρετον —ἴσως ὀλίγον τι ψυχρὸν καὶ τυπικόν, τὸν ἄλλον φέροντα αἰσθητῶς τὴν πρόσφατον πνοὴν τοῦ Θεοῦ—τὴν θείαν ἔμπνευσιν. Δὲν εἶναι ἐναρετώτερος τοῦ πρώτου, **ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον ἐνάρετος**· δὲν εἶναι ταπεινότερος ἢ ἐκεῖνος, ἀλλὰ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς πρᾳότητος ἐν πάσῃ ἀφελείᾳ καὶ ὡς ἐκ δευτέρας φύσεως. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εὐθὺς κάμνει ἐντύπωσιν εἶναι ὅτι φαίνεται ὡς νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις κέντρου μεμακρυσμένου, οὐχὶ τοῦ κόσμου τούτου. Οἱ λόγοι του, αἱ πράξεις του, τὸ ὅλον του ὕφος ὑπομιμνήσκουν τὴν Παρουσίαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας νομίζει τις ὅτι οὗτος εὑρίσκεται καὶ ἥτις προσδίδει εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τὴν ἐπιβλητικότητα, ἥτις, παρ' ὅλην τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν διαφανείαν αὐτοῦ ἐμποιεῖ σεβασμὸν καὶ αἴσθημα δέους εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν συναναστρέφονται. Μόνον δὲ ὅταν τις πραγματοποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν σιγήν, τὴν ὁποίαν ἐμποιεῖ ἡ συναίσθησις τῆς Παρουσίας Ἐκείνης, κατανοεῖ τὴν ματαιοπονίαν τῶν ἰδίων του ἀγώνων, αἰσθάνεται τὴν παραφωνίαν τῆς ἰδίας του ζωῆς, τὸν συγκλονισμὸν τοῦ ἐξηρθρωμένου μηχανήματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἠγωνίζετο νὰ διαμορφώσῃ τὸν ἴδιόν του χαρακτῆρα,—νὰ αὐξήσῃ τὸ πνευματικόν του ἀνάστημα. Τότε μόνον θὰ δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ κατὰ τί διαφέρει ἡ **αὔξησις** ἀπὸ τὴν **ἐργασίαν**.

(ἀκολουθεῖ) *Ἐρρίκου Δρύμμονδ.*

Ἡ ἀναγέννησις εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἄνευ ἀναγεννήσεως δὲν ὑπάρχει ζωὴ πνευματική, οὔτε ἀνάπτυξις. Ὁ μὴ ἀναγεννηθεὶς εἶναι πνευματικῶς νεκρός. Μόνον τὸ θεῖον πνεῦμα δύναται νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς αὐτὸν ζωήν. ***Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*** (Ἰωάν. γ'. 3).

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Συνέχεια)

Βασίλειος ὁ Μέγας

Ὁ ἐπιφανὴς οὗτος Πατὴρ καὶ φωστὴρ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐγεννήθη περὶ τὸ ἔτος 330 ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας. Ὁ πατήρ του, Βασίλειος ἐπίσης καλούμενος, κατήγετο ἐκ Νεοκαισαρείας τοῦ Πόντου καὶ ἤσκει ἐν Καισαρείᾳ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ῥήτορος (δικηγόρου). Ἡ μήτηρ του Ἐμμέλεια, ἐκ Καππαδοκίας, ἦτο κόρη μάρτυρος ἀποθανόντος ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, γυνὴ εὐσεβεστάτη καὶ φιλάνθρωπος. Ἡ μήτηρ τοῦ πατρός του Μακρίνη εἶχε καὶ αὐτὴ ὑποστῆ πολλὰ χάριν τῆς πίστεως, κατὰ τὸν ἐπὶ Μαξιμίνου διωγμόν, αὕτη δὲ κυρίως ἀνέθρεψε θρησκευτικῶς τὸν ἔγγονον αὐτῆς Βασίλειον, διδάξασα αὐτὸν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ τὰς μεγάλας ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Βασίλειος εἶχε πέντε ἀδελφὰς καὶ τρεῖς ἀδελφούς· ἐκ τῶν τριῶν τούτων δύο νεώτεροι αὐτοῦ ἀνῆλθον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, καὶ Πέτρος ὁ Σεβαστείας.

Παρὰ τοῦ πατρός του Βασιλείου, ἔλαβε τὴν «ἐγκύκλιον παίδευσιν», μετὰ δὲ τοῦτο ἐξεπαιδεύθη εἰς τὰς σχολὰς τῆς Καισαρείας. Κατόπιν μετέβη εἰς Κων)πολιν, ὅπου ἠκροάσθη τοὺς ἐκεῖ διδάσκοντας περιβλέπτους τότε σοφιστάς, ἐν οἷς καὶ τὸν Λιβάνιον· καὶ τελευταῖον κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας, αἵτινες ἀκόμη ἦσαν τὸ μέγα κέντρον τῶν γραμμάτων καὶ τῆς σοφίας. Ἐκεῖ συνήντησεν ὡσαύτως σπουδάζοντα Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ὃν ἐγνώριζεν ἤδη ἐκ Καισαρείας καὶ μεθ᾽ οὗ ἤδη συνεδέθη διὰ στενωτάτης φιλίας, ἥτις παρέμεινεν ἀδιάλυτος μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐσπούδαζε τότε καὶ ὁ μετέπειτα αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς (ὁ Παραβάτης). Ὁ Βασίλειος, παρὰ τὴν νεαρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἦτο ἤθους ἐκτάκτως σοβαροῦ καὶ χαρακτῆρος αὐστηροῦ· ᾐσθάνθη ἀποστροφὴν πρὸς τὰ ἐλαφρὰ ἤθη τῶν ἐν Ἀθήναις πολυπληθῶν σπουδαστῶν καὶ θὰ ἀνεχώρει ταχέως ἐκεῖθεν, ἂν μὴ τὸν ἐκράτει ὁ Γρηγόριος, ὅστις ἐπέμεινεν ὅπως συμπληρώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ. Παρέμεινε λοιπὸν ἐκεῖ ἐπὶ μίαν σχεδὸν πενταετίαν, μελετῶν τὰς διαφόρους ἐπιστήμας—τὴν γραμματικὴν (ἢ φιλολογίαν, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον), τὴν φιλοσοφίαν, τὴν λογικήν, τὴν ῥητορικήν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν ἀστρονομίαν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἰατρικήν, εἰς ἣν παρεκινήθη νὰ ἐγκύψῃ ἕνεκα τῶν συχνῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες τὸν ἐπεσκέπτοντο.

Οὕτω λοιπὸν διδαχθεὶς πᾶσαν σχεδὸν τὴν θύραθεν σοφίαν, ἐπανῆλθε κατὰ τὸ ἔτος 356 μ. Χρ. εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Καισάρειαν, ὅπου κατ᾽ ἀρχὰς ἐπεδόθη εἰς τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα τοῦ ῥήτορος ἢ δικηρόρου. Ἀλλὰ ταχέως ᾐσθάνθη ἀποστροφὴν πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Ἐγκύπτων περισσότερον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ ζῶν εἰς περιβάλλον οἰκογενειακὸν ζεούσης εὐσεβείας, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀπαρνηθῇ τὰ ἐγκόσμια καί, κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πλούσιον νεανίαν, νὰ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ νὰ τὰ διανείμῃ

εἰς τοὺς πτωχούς, ἵνα ἀκολουθήσῃ Αὐτόν. Τότε βαπτισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας Διανίου[1], ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, Παλαιστίνην, Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, ἵνα γνωρίσῃ προσωπικῶς τοὺς ἐπισημοτέρους ἀσκητὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐπανελθὼν ἔπειτα εἰς τὴν πατρίδα του διένειμε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπεχώρησεν εἴς τινα ἔρημον τόπον τοῦ Πόντου παρὰ τὸν ποταμὸν Ἶριν, πλησίον τοῦ μέρους, ὅπου ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐμόναζον ἡ μήτηρ του καὶ ἡ ἀδελφή του Μακρίνη εἰς ἓν μικρὸν ἰδιόκτητον κτῆμα, ὅπου εἶχον συγκεντρώσει ἱκανὸν ἀριθμὸν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἀφιερωθῆ εἰς τὴν παρθενίαν διὰ θρησκευτικοὺς λόγους. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ πρὸς τὸν ἀσκητισμὸν ροπὴ καὶ ἐπίδοσις τῶν Χριστιανῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον, καὶ πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως πιστοὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀφίνοντες τὸν κόσμον καὶ τὰ κοινωνικὰ αὐτῶν καθήκοντα ἀπήρχοντο εἰς τὰς ἐρήμους, ἵνα διὰ τῆς μοναξίας καὶ τῆς κακουχίας τοῦ σώματος ἀνέλθωσιν εἰς τελειοτέραν ἁγιοσύνην. Τῆς γενικῆς ταύτης ψυχολογίας τὴν ἐπίδρασιν δὲν ἀπέφυγεν οὐδὲ τὸ ἀνεπτυγμένομ πνεῦμα ἑνὸς Βασιλείου. Διὸ καὶ ἐπὶ ὁλόκληρον πενταετίαν διέμεινεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ζῶν ἐν μεγάλῃ σκληραγωγίᾳ, φορῶν ἕνα καὶ μόνον χιτῶνα, τρώγων ἄρτον καὶ λαχανικά, κοιμώμενος κατὰ γῆς ἐν ὑπαίθρῳ ἀκόμη καὶ τὸν χειμῶνα καὶ μηδέποτε ἀνάπτων πυράν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο φύσει ἀσθενικός, ὁ αὐστηρὸς οὗτος βίος τῷ ἐπροξένησε πολλὰς ἀρρωστίας καὶ ἀναμφιβόλως συνέταμε τὴν ζωήν του. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πενταετίας ταύτης ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ φιλτάτου αὐτῷ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ὅστις καὶ παρέμεινε μετ᾿ αὐτοῦ ἐπ᾿ ἀρκετὸν χρόνον· οἱ δύο φίλοι τότε συνέταξαν τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἔργων τοῦ Ὠριγένους, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φιλοκαλία». Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλοι ἀσκηταὶ συνεκεντρώθησαν εἰς τὸν Πόντον καὶ ἵδρυσαν μοναστήρια, ὁ Βασίλειος συνέταξε κανονισμὸν τῶν μοναστηρίων ταύτων, διοργανώσας οὕτω τὸν μοναχικὸν βίον συστηματικώτερον.

Τῷ 360 ὁ Βασίλειος, ἐγκαταλείψας πρὸς καιρὸν τὸν ἐρημικὸν τοῦτον βίον, ἐπανῆλθεν εἰς Καισάρειαν καὶ συνώδευσε τὸν ἐπίσκοπον Διάνιον εἰς Κων)πολιν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 362 ἐδέχθη νὰ χειροτονηθῇ πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ διαδεχθέντος τὸν Διάνιον ἐπισκόπου Εὐσεβίου. Ἀλλὰ μετ᾿ ὀλίγον περιελθὼν εἰς διένεξιν μετὰ τοῦ Εὐσεβίου, ἀπεχώρησε πάλιν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου εἰς Πόντον, ὅπου παρέμεινε κυβερνῶν πνευματικῶς τὰ ἐκεῖ μοναστήρια, μέχρι τοῦ ἔτους 370, ὁπότε ἀποθανόντος τοῦ Εὐσεβίου προεχειρίσθη εἰς ἐπίσκοπον Καισαρείας, καὶ παρὰ τὰς πολλὰς ἀντιδράσεις, ἃς ἀντίκρυσεν, ἐποίμανε τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην ἐπὶ ὀκτὼ συνεχῆ ἔτη μετὰ ζήλου καὶ συνέσεως, διδάσκων τὸν λαὸν καὶ ἀνακουφίζων τοὺς πάσχοντας. Ἰδιαιτέρως εἰργάσθη κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ, μὴ πτοούμενος ὑπὸ τῶν ἀπειλῶν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ ὑπὸ τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν παρεῖχεν εἰς τοὺς Ἀρειανοὺς ὁ τότε αὐτοκράτωρ Οὐάλης, ὅστις, ἂν καὶ τόσους ἄλλους

(1) Εἶναι ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Βασίλειος, ἂν καὶ γεννηθεὶς Χριστιανὸς καὶ δὴ ἐξ εὐσεβῶν γονέων, καὶ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας κατηχηθεὶς εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν δὲν ἐβαπτίσθη εἰμὴ κατὰ τὴν ἀνδρικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου φαίνεται ὅτι ὁ νηπιοβαπτισμὸς δὲν εἶχεν εἰσέτι γενικευθῆ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τοῦ 4ου αἰῶνος.

ὀρθοδόξυυς ἐπισκόπους δεινῶς κατεδίωξεν, ᾐσθάνθη τόσον θαυμασμὸν πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον τοῦ Βασιλείου, ὥστε δὲν τὸν ἀπεμάκρυνε τῆς ἐπισκοπῆς του, καὶ τοιουτοτρόπως ἠδυνήθη ὁ Βασίλειος νὰ διασπάσῃ τὰς διαφόρους Ἀρειανικὰς ἀποχρώσεις καὶ νὰ ἑνώσῃ τοὺς ὀρθοδοξοῦντας ἐπισκόπους τῆς Ἀσίας ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας Μελέτιον. Εἰς τὴν ἕνωσιν ταύτην τόσων ἐπισκόπων, οὓς εὗρε κεχωρισμένους ὑπὸ ἀπείρων διχονοιῶν καὶ δυσαρεσκειῶν, ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, καθὼς καὶ τῶν ἐπισκόπων τῆς Δύσεως. Οἱ ἀγῶνές του οὗτοι ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἀλλ' ὁ Βασίλειος δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην, ἀποθανὼν τὴν 1 Ἰανουρίου τοῦ ἔτους 379 ἐν ἡλικίᾳ μόλις 49 ἐτῶν. Κατὰ τὴν κηδείαν του ὑπῆρξε τόσον μεγάλη ἡ συρροὴ τοῦ λαοῦ, ὥστε καὶ ἀπέθανόν τινες ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ· διότι ὄχι μόνον σύμπαντες οἱ πιστοὶ τῆς Καισαρείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Ἐθνικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοί, τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτοῦ, προσῆλθον ἵνα θρηνήσωσι τὴν ἀπώλειαν ἀνδρός, ὅστις τὴν ἀγαθωσύνην καὶ φιλανθρωπίαν αὐτοῦ ἐξέτεινεν εἰς πάντας τοὺς πάσχοντας, ἱδρύσας πτωχοκομεῖον καὶ νοσοκομεῖον παρὰ τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐγίνοντο δεκτοὶ καὶ ἐτύγχανον περιθάλψεως πάντες, ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος.

***

Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τὴν εὐσέβειαν, τὴν σοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν δεινότητα μαρτυροῦσι τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, τὰ ὑπὸ πάντων τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων Πατέρων δικαίως ἐκθειαζόμενα. Διαιροῦνται δὲ τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτινα δὲν διεσώθησαν πάντα μέχρις ἡμῶν, εἰς τὰς ἑξῆς κατηγορίας:

α') ***Λόγοι καὶ ὁμιλίαι.*** Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόλις 50 ἀναμφιβόλου γνησιότητος. Μεταξὺ αὐτῶν ἐξέχουσαν θέσιν ἔχουσιν αἱ ***εἰς τὴν Ἑξαήμερον*** 9 ὁμιλίαι περὶ τῆς Δημιουργίας, 13 ὁμιλίαι περὶ τῶν ***Ψαλμῶν*** καὶ 21 ὁμιλίαι ἐπὶ διαφόρων θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν θεμάτων.

β') ***Δογματικά.*** Προσέχει ὁ «Ἀνατρεπτικὸς τοῦ ἀπολογητικοῦ τοῦ δυσσεβοῦς Εὐνομίου» εἰς 5 βιβλία. Ὁ Εὐνόμιος, ὡς γνωστόν, Ἀρειανὸς ἐπίσκοπος Κυζίκου, συνέγραψε τὸν «Ἀπολογητικόν» του, ἵνα καταπολεμήσῃ τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ἔχομεν τοῦ Βασιλείου πραγματείαν «Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» εἰς 30 κεφάλαια, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἰκονίου Ἀμφιλόχιον.

γ') ***Ἀσκητικά.*** Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὰ ὅσα συνέγραψεν ὁ Βασίλειος ὅτε ἔζη ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ περιλαμβάνουσι κυρίως τὰ «***Ἠθικά***», μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι συλλογὴ ὀγδοήκοντα «***Ὅρων***», ἤτοι, κανόνων ἐκ ρητῶν τῆς Κ. Διαθήκης, ἅτινα διαγράφουσι τὰ καθήκοντα τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν γενικῶς καὶ τῶν μοναχῶν ἰδιαιτέρως.

δ') ***Ἐπιστολαί.*** Σώζονται 366 ἐπιστολαὶ γραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, καὶ ὀλίγαι τινὲς ἀπευθυνθεῖσαι πρὸς αὐτόν. Περὶ τῆς γνησιότητος ὅμως τινῶν ἐξ αὐτῶν οἱ κριτικοὶ διετύπωσαν ἀμφιβολίας.

ε') ***Λειτουργικά.*** Ἡ ***Λειτουργία*** ἡ λεγομένη τοῦ Μ. Βασιλείου δὲν φαίνεται ὅτι περιῆλθεν ἡμῖν ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῆς μορφῇ, ἀλλ' ὑπέστη διαφόρους μετα-

γενεστέρας τροποποιήσεις. Ὁ σύγχρονος Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος, εἰς τὸν ἐπιτάφιόν του λόγον περὶ Βασιλείου, τὸν ἐγκωμιάζει ἁπλῶς ὡς συστήσαντα «εὐχῶν διατάξεις καὶ εὐκοσμίας τοῦ βήματος». Τρεῖς αἰῶνας βραδύτερον ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πενθέκτη Σύνοδος τοῦ ἔτους 692 ἀναφέρει «ἐγγράφως» παραδοθεῖσαν «μυστικὴν ἱερουργίαν» τοῦ Μ. Βασιλείου. Ἀλλὰ τὰ περισωθέντα χειρόγραφα τῆς Λειτουργίας ταύτης παρουσιάζουν τόσας διαφορὰς καὶ παραλλαγάς, ὥστε δικαιολογεῖται ἡ ὑπόνοια ὅτι τὸ ἀρχικὸν κείμενον ἐτροποποιήθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ μεταγενεστέρων χειρῶν.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Γ΄.

Η ΣΥΜΠΡΑΞΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΝ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΩΝ

Ἡ νεωτέρα μέθοδος τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων, ἥτις βασίζεται ἐπὶ τῆς ***πειθοῦς***, ἀντὶ τῆς ***πειθαρχίας***, ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπηυξημένην ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἡ γυνὴ εἰς τὸν κόσμον σήμερον. Ἡ ἐπικράτησις τῆς γυναικὸς εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τῆς κοινωνικῆς δράσεως ἐπέβαλε καὶ τὴν μέθοδον τῆς πειθοῦς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων, ἐκτοπίσασα τὴν παλαιὰν πειθαρχίαν, τῆς ὁποίας ἡ αὐστηρότης εἶναι διὰ κάθε μητέρα πρᾶγμα ἀνυπόφορον.

Ἡ ὑπερίσχυσις τῆς γυναικείας ἐπιρροῆς ἀντικατέστησε τὴν ἰδέαν τοῦ ***καθήκοντος καὶ τῆς ὑποχρεώσεως*** διὰ τῆς ἰδέας τῶν ***δικαιωμάτων*** τῶν παίδων, τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ***ἐξουσίας***, διὰ τῆς ***συζητήσεως***.

Ἡ αὐτὴ ἐπιρροὴ ἀντικατέστησε τὴν ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τῆς ***πείρας*** βασιζομένην ἀγωγήν, διὰ τῆς ἀγωγῆς ἥτις προϋποθέτει τὴν διαρκῆ ***ἐπίβλεψιν*** τῶν παίδων ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς κάθε περίπτωσιν τῆς ζῆς, καὶ τοῦτο διότι ἡ γυνὴ θεωρεῖ τὴν ἐπίβλεψιν ταύτην ἐπίσης ἀναγκαίαν καθ' ὅλην τὴν ἀνατροφήν, ὅσον ἦτο κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν.

Τέλος, ἡ γυναικεία ἐπιρροὴ μετέβαλε καὶ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς παιδαγωγικῆς. Ζητεῖ νὰ ***μεταβάλῃ*** αὐτὸ τὸ παιδίον, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ζήσῃ εὐτυχισμένον καθ' ὅλην του τὴν ζωήν, ἐνῷ ἡ παλαιὰ μέθοδος ἐπεδίωκε τὴν ***προσαρμογὴν*** αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐσφαλμένη αὕτη προσπάθεια εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ φυσικοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικὸς ἀπέναντι τοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον ἐκυοφόρησε καὶ ἐγέννησε. Καθ' ὅλην τὴν πρώτην περίοδον τῆς ζωῆς του τὸ βρέφος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης· ἐξαρτᾶται δι' ὅλα ἐκ τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀδιαλείπτου προσοχῆς τῆς μητρός. Αὐτὴ πρέπει νὰ μαντεύσῃ ὅλας του τὰς ἐπιθυμίας, νὰ προβλέψῃ ὅλας του τὰς ἀνάγκας, νὰ ἀπομακρύνῃ κάθε ἐνδεχόμενον κίνδυνον. Ἡ ὕπαρξίς της εἶναι ἀδιάσπαστος ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ τέκνου της. Εἶναι δὲ φυσιολογικῶς ἀδιάσπαστος κατὰ τὴν βρεφικὴν περίοδον—τὴν περίοδον τῆς φυτοζωΐας—ὁπόταν

αἱ ἀνάγκαι τοῦ βρέφους εἶναι περίπου αἱ ἀνάγκαι τοῦ φυτοῦ. Ἐν τούτοις καὶ ἀπὸ τῆς ἡλικίας ταύτης ἀναφαίνονται τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς ἀνωτέρας φύσεως· ἡ ἀντίληψις, ἡ ἀναγνώρισις, ἡ εὐχαρίστησις, ἡ δυσαρέσκεια—ὅλα ἐκφράζονται ἤδη καὶ τότε ὁ ἄγραφος χάρτης τοῦ ἐγκεφάλου ἀρχίζει νὰ δέχεται τὴν ἐπίδρασιν τῆς μητρικῆς φωνῆς, τοῦ μητρικοῦ βλέμματος, ἡ δὲ μήτηρ ἀπὸ τοῦδε δύναται νὰ θέσῃ τὰς βάσεις πολλῶν ἕξεων ὑγιεινῶν, αἵτινες θὰ παραμείνουν καθ' ὅλην τὴν μετέπειτα ζωήν.

Μετὰ τὴν βρεφικὴν ὅμως ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν, οὐσιωδῶς, ὅλα τὰ βρέφη εἶναι ὅμοια, ἄρχεται ἡ ἐμφάνισις τῶν χαρακτήρων, τῶν κληρονομικῶν προδιαθέσεων καὶ ἐφέσεων, τὰ ὁποῖα διακρίνουν τὸ ἓν ἄτομον ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ τὰ ὁποῖα μία συνετὴ ἀγωγὴ δύναται, ἐὰν μὲν ἦναι κακὰ νὰ μετριάσῃ ἢ νὰ καταστείλῃ, ἐὰν δὲ καλὰ νὰ κατευθύνῃ καὶ νὰ ἀναπτύξῃ, οὐδέποτε ὅμως νὰ ἐκριζώσῃ. Τοῦτο εἶναι τὸ λάθος τῶν μητέρων, αἱ ὁποῖαι φαντάζονται ὅτι διὰ τῆς τρυφερότητος καὶ διὰ τῆς πειθοῦς δύνανται νὰ ***μεταβάλουν τὴν φύσιν*** τῶν τέκνων των. Οἱ φύσει εὐάγωγοι χαρακτῆρες μόνοι ἀνταποκρίνονται εἰς τοιαύτας μεθόδους· διὰ τοὺς μὴ τοιούτους ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἐξουσίας, ἥτις θὰ δώσῃ σταθερὰν κατεύθυνσιν εἰς τὸν διαμορφούμενον χαρακτῆρα, ἕωσοῦ διὰ τῆς μακρᾶς καὶ ἐπιμόνου ἀσκήσεως, στερεωθοῦν αἱ ἕξεις εἰς δευτέραν φύσιν.

Ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς μητρικῆς στοργῆς εἶναι ἡ ***εὐτυχία*** τοῦ τέκνου της. Ἀλλ' ἡ σκληρὰ καὶ ἀκαταμάχητος ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ***ἡ ζωὴ εἶναι ἀγών***, ὅτι ὁ κόσμος βρίθει ***κινδύνων καὶ πειρασμῶν***. Σκοπὸς λοιπὸν τῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων πρέπει νὰ ἦναι ἡ προετοιμασία αὐτῶν διὰ τὴν ζωήν, ὁ ἐξοπλισμὸς αὐτῶν διὰ τῶν ἀναγκαίων μέσων, ὅπως ἀντεπεξέλθουν κατὰ τοῦ πειρασμοῦ καὶ ἀναγνωρίσουν τοὺς κινδύνους οἵτινες τοὺς ἐπαπειλοῦν. Συγκεκριμένως τοῦτο θὰ γίνῃ ἐὰν ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, βασιζομένη ἐπὶ τῆς πείρας τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν οἱ γονεῖς, τοῖς ὑποδεικνύῃ πόσον εἶναι πολύπλοκος ἡ ζωή, πόση ἀπαιτεῖται προσοχή, ἵνα ἐνῷ διεκδικῇ τις τὰ ἴδια του συμφέροντα, μὴ καταπατήσῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων· πῶς νὰ μὴ ὑποπίπτουν εἰς τοὺς πειρασμούς, πῶς νὰ ἐξελέγχουν τὰς ἰδίας των πράξεις, τὰ ἴδιά των ἐλατήρια καὶ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ διακρίνουν καὶ νὰ προτιμοῦν τὰ πραγματικὰ καὶ μόνιμα ἀγαθὰ ἀπὸ τὰ ἀποδίδοντα στιγμιαίαν ἀπόλαυσιν. Ταῦτα δὲ βασίζονται ἐπὶ τῶν ***βασικῶν ἀρχῶν τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς,*** αἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται ἐρριζωμέναι ὑπὸ μορφὴν ὑποτυπώδη, εἰς κάθε ἄνθρωπον ὅστις δὲν εἶναι ἔκφυλος, καλλιεργούμενα δὲ καθίστανται ὁ κανὼν τῆς διαγωγῆς καθ' ὅλον τὸν μετέπειτα βίον.

Ἀγωγὴ λοιπὸν δὲν εἶναι ***ἀναδημιουργία*** τῆς φύσεως ἀλλὰ ***προσαρμογὴ*** τῆς φύσεως πρὸς τὴν ζωήν. Ὅσοι δὲ παραγνωρίζουν τοῦτο ἀδικοῦν τὰς νεαρὰς ὑπάρξεις, διὰ τὰς ὁποίας ὑπέχουν τὴν ὑψίστην εὐθύνην. Διότι τὰ παιδία, ἀφ' ἑαυτῶν ἄπειρα τῆς ζωῆς, δὲν γνωρίζουν ποῦ θὰ τὰ φέρῃ ἡ πραγματοποίησις τῆς θελήσεως καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν των. Πρὸς ἐπιτυχῆ ὅμως ἐφαρμογὴν τῆς ἀγωγῆς ταύτης, δὲν ἀρκεῖ ἡ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ τῆς ἀρίστης θεωρίας· ἀπαιτεῖται εἰς τὸ ἔργον καὶ ***ἀγάπη, διορατικότης, προβλεπτικότης, σθένος χαρακτῆρος, ἐξουσία, εὐφυΐα.***

Ἀγάπη, διὰ νὰ ἐπιβάλῃ ὄχι ὅ,τι συμφέρει εἰς τὸν παιδαγωγόν, ἀλλ' ὅτι συμφέρει εἰς τὸν παιδαγωγούμενον.

Διορατικότης, διὰ νὰ λύῃ ἀσφαλῶς ὅλα τὰ περίπλοκα προβλήματα τῆς ζωῆς.

Πεῖρα, διὰ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς κινδύνους καὶ διὰ νὰ κρίνῃ τί εἶναι οὐσιῶδες καὶ τὶ δευτερευούσης σημασίας εἰς τὸν βίον.

Σθένος χαρακτῆρος, ὅπως ἀνθέξῃ εἰς τὴν ὀδύνην ἥτις προκύπτει, ὅταν ἀνθίσταται ὁ παιδαγωγούμενος εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν.

Ἐξουσία, ὅπως ἐπιβάλῃ συνηθείας, αἵτινες θ' ἀποτελέσουν δευτέραν φύσιν εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ μήτηρ εἶναι θαυμασία διὰ νὰ διαθρέψῃ τὸ τέκνον της, νὰ ἐπαγρυπνήσῃ ἐπὶ τῆς ὑγείας του, νὰ καθοδηγήσῃ τὰ αἰσθήματά του καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ εὐτυχές, ἀλλ' ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων, δὲν ἔχει ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἰδιότητας καὶ προσόντα ὅπως ἀναλάβῃ ὁλόκληρον τὴν ἀνατροφήν του. Οὔτε καὶ ὁ πατὴρ μόνος εἶναι κατάλληλος διὰ τὸ ἔργον τοῦτο—ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ἀναλαμβάνει ποτέ. Δὲν ὑπάρχει δὲ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν συνεργασίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο· τὴν ζῶσαν πεῖραν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου οὐδὲν σύγγραμμα δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ.

Ἡ συνεργασία τοῦ πατρός, ἰδίως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν υἱῶν του, εἶναι πολύτιμος καὶ ἀπαραίτητος καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀκόμη ἀπόψεις. Ἐκ τῆς ἰδίας του πείρας ἀναγνωρίζει καὶ ἑρμηνεύει κάλλιον ἢ ἡ γυνή, τὰς ἀνωμαλίας τοῦ χαρακτῆρος, τὰς ἀνεξηγήτους ἐκρήξεις νευρικότητος καὶ βίας, τὰς φάσεις τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ δυσθυμίας, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παίδων, ὅλως δυσανάλογον πρὸς τὰς αἰτίας, αἵτινες φαίνονται ὅτι τὰς προεκάλεσαν.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ γυνὴ εἶναι ἀπαράμιλλος διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῆς κόρης. Ἐπιτυγχάνει διότι ἠξεύρει ἀκριβῶς τὶ συμβαίνει εἰς τὴν ψυχὴν τῆς νεάνιδος. Μαντεύει τοὺς ἀορίστους της φόβους, ἑρμηνεύει τὰ δάκρυα, τὴν μεταβολὴν τοῦ χαρακτῆρος, τὰς ἀνεξηγήτους νευρικὰς κρίσεις τῆς φυσιολογικῆς ἐκείνης φάσεως τῆς ζωῆς. Καὶ δύναται νὰ καταπραΰνῃ τοὺς ἀορίστους φόβους καὶ νὰ ἐπιφέρῃ παρηγορίαν καὶ εἰρήνην εἰς τὸ τεταραγμένον πνεῦμα, διὰ τῆς ἠρεμίας καὶ τῆς συμπαθείας,

Μία δυσκολία, ἥτις παρουσιάζεται ὁσάκις ἡ μήτηρ ἀναλάβῃ μόνη τὴν ὅλην ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, εἶναι ἡ ἀναμεταξὺ τούτων διαφορὰ τῶν χαρακτήρων.

Διὰ νὰ δοθῇ ἡ δέουσα ἀνατροφὴ εἰς κάθε τέκνον, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ τοιαύτη διαφορὰ—ὁ πρῶτος ὅρος τῆς ἐπιτυχίας εἶναι νὰ γίνεται ἡ διαπαιδαγώγησις κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα δι' ἕκαστον—πρᾶγμα πολὺ δύσκολον, ὅταν ὑπάρχουν μεγάλαι διαφοραὶ χαρακτήρων.

Ὁ διακεκριμένος Γάλλος διευθυντὴς τοῦ ἐκπαιδευτηρίου «Θεοδώρου Ρουσσέλ», ὅπου ἐκπαιδεύονται ἑκατοντάδες δυστρόπων καὶ ἀναγώγων παίδων, ἔλεγεν ὅτι τὸ μέγιστον ἐμπόδιον πρὸς τὸ ὁποῖον εἶχε νὰ παλαίσῃ εἰς τὸ ἔργον του, ἦτο ἡ ἐξεύρεσις διδασκάλων ποικίλων ἰδιοσυγκρασιῶν, ὅπως ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτοὺς τοὺς διαφόρους χαρακτῆρος καὶ ἰδιοσυγκρασίας μαθητάς, διὰ τοὺς ὁποίους ἐχρειάζετο ἀνάλογος ποικιλία μεθόδων προσηρμοσμένων εἰς τὰς ἀνάγκας ἑκάστου—μεθόδων

ἠπιότητος καὶ βίας, πειθοῦς καὶ ἐπιβολῆς. Καὶ τοῦτο διότι δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ εὕρῃ διδάσκαλον ἐννοοῦντα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀλλάξῃ μέθοδον, ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἑκάστου μαθητοῦ.

Ἐὰν λοιπὸν δι᾽ ἕνα διευθυντὴν Λυκείου διαθέτοντα πολυάριθμον προσωπικόν, εἶναι δύσκολον νὰ ἀνεύρῃ μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ τούτου τὴν ποικιλίαν τῶν προσόντων, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν διαπαιδαγώγησιν χαρακτήρων τόσον διαφόρων ἀπ᾽ ἀλλήλων, πῶς δύναται μία μήτηρ νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὸ ἄτομόν της προσόντα τόσον διάφορα καὶ νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν διαφόρων ἐκείνων χαρακτήρων, χωρὶς μάλιστα νὰ παύσῃ νὰ μεριμνᾷ ταυτοχρόνως καὶ περὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀτομικῆς των εὐτυχίας; Ὡς ἐκ τούτου δὲν φαίνεται περιττὸν νὰ ὑπάρχουν ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἀγωγῇ δύο παιδαγωγοὶ— ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ· τὴν χρησιμότητα καὶ ἀνάγκην τῆς τοιαύτης συνεργασίας ὑποδεικνύει ἄλλως καὶ ἡ φυσιολογικὴ συμβολὴ τῶν δύο φύλων εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν τέκνων των.

Εἰς τὴν ἀντίρρησιν ἥτις ἐνίοτε προβάλλεται, ὅτι αἱ ἀντίθετοι μέθοδοι τῶν δύο γονέων θὰ φέρουν σύγχυσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ μάλιστα εἰς τὸ πνεῦμα τῶν τέκνων, ἀπαντῶμεν ὅτι τὴν τοιαύτην σύγχυσιν δημιουργεῖ ἡ ***ἔλλειψις μεθόδου.*** Αἱ ἀντικρουόμεναι διαταγαὶ καὶ ἀπαγορεύσεις, ἡ ἀντίθεσις τῶν βλέψεων καὶ ἡ ἀσυμφωνία ὡς πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, δημιουργοῦν τὴν σύγχυσιν, ὄχι ὁ κατὰ δύο μεθόδους ἐπιδιωκόμενος ἑνιαῖος σκοπὸς τῶν δύο γονέων.

Συμπεραίνομεν, ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὴν στενὴν συνεργασίαν καὶ ἀλληλεγγύην τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς—τῆς ἐμφύτου ἀντιλήψεως καὶ τῆς πείρας—τοῦτο εἶναι ἡ ἀνατροφὴ τῶν παίδων. Ἄνευ δὲ τῆς συνεργασίας ταύτης δὲν δύναται νὰ δοθῇ τελεία ἀνατροφή.

(Ἐκ τῶν τῆς ἰατροῦ Gina Lombroso)

ΚΛΕΩΝ

Διήγημα ἐκ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τοῦ 3ου αἰῶνος μ. Χρ.

(συνέχεια)

Κεφ. Ε΄.

Μὲ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γαΐου Σερτορίου εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὁ Κλέων εὑρέθη ἀντιμέτωπος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν θετόν του πατέρα τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως τοῦ λοιποῦ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστόν.

Ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν ἀπέχθειαν καὶ τὴν περιφρόνησιν τοῦ γηραιοῦ πολεμιστοῦ πρὸς τοὺς Χριστιανούς, καὶ προέβλεπε σκηνὴν τρομερὰν ἀλλὰ καὶ σπαραξικάρδιον. Διότι ὁ Γάϊος Σερτόριος, ὑπὸ τὸ αὐστηρόν του ὕφος ἔτρεφε τρυφε-

ρότητα βαθεῖαν, ἀκριβῶς δὲ αὐτὴν τὴν τρυφερότητα θὰ ἔπληττεν ἡ ἀποκάλυψις τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὁ Κλέων. Ὁ κατέχων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ εὐεργέτου του θέσιν υἱοῦ, ἔμελλε νὰ φανῇ ἀγνώμων καὶ ἄκαρδος· καθ' ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν λόγων, οἱ ὁποῖοι εἶχον συντελέσει εἰς τὴν μεταστροφὴν τοῦ φρονήματός του, θὰ εἶχε καμμίαν βαρύτητα μὲ τὸν στρατηγόν, ὅστις ἔβλεπε κατακρημνιζομένας τὰς ἐλπίδας του διὰ τὸ γῆράς του καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς θυγατρός του, διὰ μιᾶς ἀκατανοήτου καὶ πείσμονος ἰδιοτροπίας τοῦ Κλέωνος, ἐπὶ τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ ὁποίου ἐβασίζετο. Ἡ παραγνώρισις τῶν πραγματικῶν ἐλατηρίων τῆς διαγωγῆς ταύτης ἐπαρουσίαζε τὸν Κλέωνα ὡς τὸν ἔσχατον τῶν ἀνθρώπων, ἀνταποδίδοντα ἀγνωμοσύνην καὶ σκληρότητα ἀντὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας τῷ εἶχε δαψιλεύσει ὁ προστάτης αὐτοῦ ἐπὶ τόσα ἔτη, καὶ ἀμειλίκτως συντρίβοντα τὴν εὐτυχίαν δύο ὑπάρξεων, χάριν μιᾶς φιλοσοφικῆς ὀνειροπολήσεως.

Ὁ Κλέων εὑρέθη εἰς τὸ τρομερὸν δίλημμα ἢ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι εἶναι Χριστιανὸς καὶ νὰ κατασυντρίψῃ τὸν γέροντα εἰς τὸν ὁποῖον ὤφειλε τὰ πάντα, ἢ νὰ ἀποκρύψῃ τὰς πεποιθήσεις του καὶ νὰ στραγγαλίσῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, ἀφίνων τὰ πράγματα νὰ ἐκτυλιχθοῦν ἀφ' ἑαυτῶν. Ἐξέλεξε τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἀγωνιωδῶς ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του νὰ ἐξεύρῃ τρόπον νὰ μετριάσῃ τὴν πικρίαν τῆς ὁμολογίας του. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια, ὅσον καὶ ἂν τὴν περιβάλῃ τις μὲ ἄνθη, εἶναι σκληρά, ἐν ὀδύνῃ δὲ ἀπεριγράπτῳ ὁ Κλέων ἐπλησίασε τὸν στρατηγὸν καὶ ἤρχισε τὴν ἐξομολόγησίν του.

Ὁ Γάϊος Σερτόριος, ἐμβρόντητος, τὸν ἤκουσε μέχρι τέλους ἐν ἀπολύτῳ σιωπῇ, οὐδ' ἐπρόδοσεν ἡ φυσιογνωμία του τὴν ἀναστάτωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν οἱ λόγοι τοῦ Κλέωνος. Ἔμεινε σιωπηλὸς ἐπί τινας στιγμάς, ἔπειτα ἐσηκώθη ἀποτόμως καὶ εἶπε μὲ ὀργὴν καὶ περιφρόνησιν:

— «Θὰ ἐκλέξῃς μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ σου καὶ τῆς Μαΐας»! Καὶ ἐξῆλθε.

***

Τοῦ λοιποῦ δὲν ὑπῆρχε διὰ τὸν Κλέωνα δισταγμὸς ὡς πρὸς τὸ καθῆκόν του. Ἡ ἀπόφασις ἦτο πλέον ἀδιασάλευτος. Τοῦτο μόνον τὸν συνεκλόνιζεν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δώσῃ εἰς τὸν θετόν του πατέρα νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑπεράνω τῶν φιλτάτων ὑπάρξεων, ὑπῆρχεν Εἷς, εἰς τὸν ὁποῖον ὠφείλετο ἡ ὑψίστη ἀγάπη καὶ ἡ μεγαλητέρα ἀφοσίωσις. Ὅτι Ἐκεῖνος εἶχε τὰ πρῶτα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ἀνθρώπων, διότι χάριν τῶν ἀνθρώπων ὑπέστη θυσίαν ὑπερτάτην, ἀπέναντι τῆς ὁποίας πᾶσα θυσία ἀνθρωπίνη ἐξεμηδενίζετο.

Ἀλλ' ἐννοήσας ὅτι πᾶσα προσπάθεια πρὸς διαφώτισιν τοῦ Γαΐου Σερτορίου θὰ ἦτο ματαία, ἐπροτίμησε νὰ δεχθῇ σιωπηρῶς νὰ ἐκδιωχθῇ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ θετοῦ πατρός του, χωρὶς κἂν νὰ ζητήσῃ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῆς Μαΐας. Τοῦ λοιποῦ θὰ ἐπεκοινώνει μὲ τὰς δύο προσφιλεῖς αὐτὰς ὑπάρξεις μόνον νοερῶς, προσευχόμενος ὅπως ὁ Θεὸς τοὺς εὐλογήσῃ καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν. Εἰς τὴν προσευχὴν ἀπέβλεπε τοῦ λοιποῦ ὡς τὴν μόνην παρηγορίαν, καὶ εἰς αὐτὴν κατέφυγε ζητῶν ἐνίσχυσιν καὶ ὁδηγίαν, πιστεύων ἀδιστάκτως, ὅτι ὁ

ἀκολουθῶν τὸν θεῖον ὁδηγὸν ἐξάγεται ἀσφαλῶς ἐκ τῆς ἀμηχανίας καὶ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς καὶ βαδίζει ἀπροσκόπτως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς πίστεως.

Τὸν ἀπησχόλει τώρα καὶ ἡ σκέψις περὶ τῆς ἀμέσου πορείας του. Ὤφειλε νὰ παραιτηθῇ ἐκ τοῦ στρατοῦ; Ἦτο στάδιον ἁρμόζον εἰς Χριστιανόν, τὸ τοῦ Ρωμαίου στρατιώτου, ὅστις ἠναγκάζετο πειθαρχικῶς πολλάκις νὰ παραβαίνῃ τὰς ὑποδείξεις τῆς συνειδήσεώς του; Ἐθεώρησε καλὸν νὰ ζητήσῃ ὡς πρὸς τοῦτο τὴν συμβουλὴν τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἄλλων πεπειραμένων Χριστιανῶν. Αἱ γνῶμαι ὑπῆρξαν διῃρημέναι. Ἄλλοι ἐφρόνουν ὅτι ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ στρατῷ, ἄλλοι δὲ ὄχι. Ὁ πρεσβύτερος Ἰσίδωρος τῷ ὑπενθύμισεν, ὅτι εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς λεγεῶνας πολλοὶ Χριστιανοὶ στρατιῶται ὑπηρέτουν πιστῶς καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν Χριστόν, ἔτι δὲ καὶ ὅτι ἄλλοι εἶχον μαρτυρήσει ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀψηφήσαντες τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ἐν τέλει, μὴ θέλων νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κλέωνος, τὸν συνεβούλευσε νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἔπρεπε.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτων ἔληγεν ἡ περίοδος τῆς κατηχήσεως τῶν νεοφωτίστων, ἡ δὲ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος εἶχεν ὁρισθῇ διὰ τὸ Μέγα Σάββατον, ὁπόταν ὁ εὐσεβὴς Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Διονύσιος θὰ ἐπεσφράγιζε διὰ τῆς μυσταγωγίας ταύτης, τὴν προσχώρησιν τῶν νεοφύτων εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, οἱ Χριστιανοὶ κατὰ ὁμάδας εἶχον συναθροισθῆ εἰς παράμερόν τινα ὄχθην τοῦ Νείλου, ὅπου ἦτο ὁ τάφος ἑνὸς ἀδελφοῦ ἐν Χριστῷ, μαρτυρήσαντος ὑπὲρ τῆς πίστεως. Τοῦτο ἔπραττον τακτικὰ κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου του, τὴν ὁποίαν καὶ ὠνόμαζον προσφυῶς «γενέθλιον ἡμέραν» καθόσον ἦτο δι' ἐκεῖνον ἡ ἀρχὴ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Τὸ μέρος ἦτο ἐξόχως κατάλληλον διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν πιστῶν. Τὸ ἤρεμον τῆς φύσεως, τὴν ἀπομόνωσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς τύρβης τῆς μεγαλουπόλεως, δὲν διετάραττεν οὐδὲν ἐγκόσμιον. Ἦτο τόπος ἱερῶν ἀναμνήσεων, συγκεντρώνων τὴν ἰδέαν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος μὲ τὴν τοῦ μαρτυρίου. Ὑπέμνησκεν εἰς τοὺς προσχωρήσαντας νεοφωτίστους, ὅτι διὰ τοῦ βαπτίσματος ὄχι μόνον ἀπέθνησκον ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀνίσταντο μετὰ τοῦ Χριστοῦ εἰς νέαν ζωήν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπεδέχοντο καὶ νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐὰν θὰ τὸ ἐκάλει ἡ ἀνάγκη. Τὴν πιθανότηνα δὲ μιᾶς τοιαύτης ἀνάγκης ὑπενθύμιζεν εἰς ὅλους ἡ ἀπό τινος μεταδιδομένη φήμη περὶ ἐπικειμένου κινδύνου γενικοῦ διωγμοῦ τῶν Χριστιανῶν. Ἡ βαθεῖα ὅμως συναίσθησις τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ἡ συνδέουσα τοὺς πιστοὺς κοινὴ πίστις καὶ ἐλπίς, ὑπερίσχυον κάθε ἀνησυχίας καὶ καθίστων τὴν τελετὴν στιγμὴν ὑπερτάτου μεγαλείου καὶ ἐξάρσεως.

Ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον κατῆλθον οἱ κατηχούμενοι ἐντὸς τῶν ὑδάτων, καὶ ἔλαβον τὴν σφραγῖδα τοῦ βαπτίσματος, δώσαντες τὰς νενομισμένας ὑποσχέσεις ὑπακοῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Χριστὸν μέχρι θανάτου. Καὶ πράγματι τὴν ὑπόσχεσίν των δὲν ἤργησαν τινὲς νὰ ἐκπληρώσωσι, ἐπισφραγίζοντες αὐτὴν διὰ τοῦ θανάτου κατὰ τὸν ἐξαπολυθέντα κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Δεκίου διωγμόν.

Μετὰ τὴν κατάδυσιν, ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ τοῦ ὕδατος, οἱ νεόφυτοι περιε-

βλήθησαν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ λευκοῦ ἐπενδύματος, συμβολίζοντος τὴν δικαιοσύνην τοῦ Χριστοῦ, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν δύναται ἀφόβως νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν θείαν Δικαιοσύνην. Συμβολικὴν ἐπίσης σημασίαν εἶχε καὶ ἡ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀνάδυσις—τὴν ἐξάγνισιν τῶν πιστῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἐν τῷ Χριστῷ θάνατον αὐτῶν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ὡς καὶ τὴν ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀνάστασιν διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς ὁποίας μέτοχοι γίνονται οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν.

Ὑμνῳδία καὶ προσευχὴ ἐπηκολούθησαν, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ πιστοί, ὄρθιοι, ἐμνημόνευον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου· Ἐδόθη δὲ πέρας εἰς τὴν συνάθροισιν ὑπο τοῦ Ἐπισκόπου Διονυσίου, ἐπικαλεσθέντος τὴν ἔκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τῶν παρόντων. Τὴν ἐπαύριον τῆς τελετῆς τοῦ βαπτίσματος, οἱ Χριστιανοὶ συνηθροίζοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρεσβυτέρου Ἰσιδώρου πρὸς τέλεσιν τῆς Ἀγάπης ἐν χαρμοσύνῳ διαχύσει, μεθ' ὃ ἐτελέσθη ἡ Εὐχαριστία, τῆς ὁποίας μετέλαβε διὰ πρώτην φορὰν καὶ ὁ Κλέων, ἀναμιμνησκόμενος τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰσέτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἑρμηνείαν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ὡς διέταξεν αὐτὸν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς μαθητάς του, τὴν νύκτα καθ' ἣν ἐπροδόθη.

Τὴν ἀκόλουθον ἑβδομάδα διῆλθεν ὁ Κλέων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῆς ἀδελφῆς του. Ἦτο ἑβδομὰς ἀναγκαίας ἀναπαύσεως καὶ ἀναψυχῆς κατόπιν τῶν προηγηθέντων συγκλονισμῶν. Ὑπῆρξε δὲ δι' αὐτὸν καὶ ἀναγκαία στάθμευσις, πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεών του πρὸ τῆς ἀναμενούσης αὐτὸν ὑπερτάτης δοκιμασίας.

Τὴν διῆλθε ἐν πλήρει συναισθήσει ὅτι εἶχεν ἀπομονωθῇ ὁλοκλήρως ἀπὸ τὰς δύο ἐκείνας φιλτάτας ὑπάρξεις, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάμνησις ἦτο τόσον ὀδυνηρά. Ἡ ζωὴ δι' αὐτὸν δὲν παρεῖχε πλέον εὐτυχίαν ἀλλὰ μόνον ἀγῶνα. Μόνη δὲ παρηγορία καὶ καταφύγιον τῷ ἀπέμενεν ἡ προσευχή, διὰ τῆς ὁποίας ἔφερε νοερῶς τὰς προσφιλεστάτας ἐκείνας ὑπάρξεις ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς Χάριτος, ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἐξ ὕψους παραμυθίαν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς διανοίας των ὅπως ἀναγνωρίσωσι τὴν Ἀλήθειαν. Μόνον δὲ διὰ ταύτης τῆς ἐπικοινωνίας ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὴν τεταραγμένην του ψυχὴν τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἀγῶνα ὅστις ἐπλησίαζεν ἤδη.

* * *

Δι' αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ἔμελλε νὰ ἑορτασθῇ προσεχῶς ἡ γενέθλιος ἡμέρα τοῦ Αὐτοκράτορος Δεκίου καθ' ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος. Προεμηνύετο δὲ ἐκτάκτως λαμπρὰ ἡ ἑορτή. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Αὐτοκράτορος θὰ περιήγετο ἐν πομπῇ ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ θὰ ἐστήνετο εἰς περίβλεπτον μέρος, ὅπου θὰ ἀπεδίδοντο εἰς αὐτὸ αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τοὺς θεοὺς τιμαί.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς ἀνέτειλε φαιδρά, ἐν μέσῳ περιβάλλοντος ὑπενθυμίζοντος ἀκριβῶς εἰς τὸν Κλέωνα, τὴν ἄλλην ἐκείνην ἑορτήν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει μέρος μετὰ τῆς Μαΐας. Καὶ τώρα ὡς τότε ἡ φύσις ὅλη ἐμειδία, χαρὰ δὲ καὶ διάχυσις ἐπεκράτει μεταξὺ τοῦ πλήθους. Μόνον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Κλέωνος ἐπεκάθητο βάρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδιώξῃ, ἂν καὶ ἐξωτερικῶς διετήρει τὴν ἀταραξίαν του.

Ὡς ἐκ τοῦ βαθμοῦ του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λείψῃ ἐκ τῆς θέσεώς του ἐν τῷ στρατῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐγνώριζε δὲ τί τὸν ἀνέμενεν ἐὰν ἠρνεῖτο νὰ θυσιάσῃ εἰς τοὺς θεοὺς τῆς Ρώμης. Ἐπεκαλέσθη τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς μυστικῆς ἐκείνης ἐπικοινωνίας, διεχύθη ἐν τῇ ψυχῇ του ἡ γαλήνη, ἥτις μόνη θὰ τὸν ἐνίσχυε δι' ὅτι εἶχε νὰ πράξῃ.

Ἡ πομπὴ ἐξεκίνησεν. Ἐμπρὸς οἱ λευχείμονες ἱερεῖς, ὁδηγοῦντες τὰ σφάγια. Ὄπισθεν τούτων οἱ στοῖχοι τῶν Ρωμαίων στρατιωτῶν, μὲ τὰς αὐστηράς των φυσιογνωμίας, τὴν ἄμεμπτον παράστασιν καὶ τὸν ἀπαστράπτοντα ὁπλισμόν. Περὶ τὸ μέσον τῆς γραμμῆς ὁ Κλέων, ἔφιππος. Ὅταν ἔφθασεν ἡ πομπὴ πρὸ τῆς ἐξέδρας ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχε στηθῇ τὸ ἄγαλμα τοῦ Αὐτοκράτορος ἄνωθεν τοῦ βωμοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔμελλον νὰ θυσιασθοῦν τὰ σφάγια, ἕκαστος στρατιώτης, ἐξερχόμενος τῆς θέσεώς του, ἐνῷ παρήλαυνε βραδέως ὁ στρατός, ἔρριπτε κόκκους τινὰς θυμιάματος ἐπὶ τῆς πυρὰς καὶ ἀπήγγειλε τὸν νενομισμένον ὅρκον, εἰς τὸ ὄνομα τῶν θεῶν καὶ τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ Κλέωνος.

— «Δὲν δύναμαι νὰ θυσιάσω», εἶπε σταθερῶς. Ἡ ἄρνησίς του ἐπέφερεν ἀπότομον διακοπὴν τῆς κανονικῆς παρελάσεως τοῦ στρατοῦ. Ὁ περιστοιχίζων τὴν παρέλασιν ὄχλος ἀνυπόμονος, ἤρχισε νὰ θορυβῇ. Ὅταν ἔμαθε τὶ συνέβαινεν, ἡ ἀνυπομονησία του μετεβλήθη εἰς μανίαν· ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ὥρμησαν νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ Κλέωνος. Οὗτος, κάτωχρος ἀλλ' ἀθόρυβος ἔλεγε:

— «Μόνον ἕνα Θεὸν ἀναγνωρίζω καὶ ἕνα Κύριον λατρεύω. Δὲν δύναμαι νὰ θυσιάσω εἰς τοὺς θεούς σας».

Τινὲς τότε ἐκ τῶν παρισταμένων, οἰκτείροντες τὸ θάρρος του καὶ συμπαθοῦντες πρὸς τὴν νεότητά του καὶ τὴν εὐγενῆ του παράστασιν, τὸν ἐπλησίασαν καὶ ἐζήτησαν νὰ τὸν ἀποτρέψουν ἀπὸ τὸν ἀναμένοντα αὐτὸν κίνδυνον.

— «Μὴ ἐπιμένῃς! ρίψε ὀλίγον θυμίαμα διὰ νὰ καθησυχάσῃς τὸν ὄχλον, καὶ πίστευε ὅ,τι θέλεις!» Εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν. Ὁ Κλέων ἐστράφη καὶ ἐκύτταξε τὸν ὁμιλοῦντα. Συνήντησε τὸ ἀνήσυχον βλέμμα τοῦ πλουσίου ἐμπόρου, Παπίου.

Ἄλλος πάλιν, καλοθελητὴς γέρων, προσεπάθησε νὰ θέσῃ θυμιατήριον εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Κλέωνος, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸ ἐδέχθη, ἐπαναλαμβάνων:

— «Εἶμαι Χριστιανός».

Ἡ μανία τοῦ ὄχλου ἐγίνετο τότε ἀνοικονόμητος. Θὰ ἐξεσχίζετο δὲ ὁ Κλέων, ἂν οἱ φύλακες τῆς δημοσίας τάξεως δὲν ἐπενέβαινον, καὶ ἁφαρπάξαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου τῆς ὀχλαγωγίας, τὸν ἀπήγαγον ἐν μέσῳ τῆς κατακραυγῆς τοῦ πλήθους:

— «Θάνατος εἰς τὸν ἀσεβῆ!»

Κάποιος δὲ ἔρριψε λίθον, ὅστις τὸν εὗρηκεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ τοῦ ἤνοιξε τραῦμα βαθὺ ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα ἔρρεε ἀκατάσχετον. Ἡ ἀπώλεια τοῦ αἵματος, ἡ ταραχή, ἐπέφεραν ἴλιγγον· ὁ νοῦς του ἐσκοτίσθη· θὰ ἔπιπτεν ἐὰν δὲν ὑπεβαστάζετο. Ἐν συγχύσει ἰδεῶν ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου τὸν ἀπέθεσαν. Ἀλλὰ τέλος, συνῆλθε καὶ ἀνεκάλεσε εἰς τὴν μνήμην του τὰ συμβάντα. Ὅταν δὲ ἐπὶ τέλους ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ὡδηγήθη εἰς τὸ στρατοδικεῖον, εἶχεν ἀναλάβει ὅλην τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός του μὲ τὴν ψυχικήν του ἠρεμίαν.

— «Σοῦ ἐδόθη καιρὸς νὰ σκεφθῇς ὡριμότερον καὶ νὰ ἀνακαλέσῃς τὴν χθεσινήν σου δήλωσιν» εἶπεν ὁ προεδρεύων στρατοδίκης. «Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἔλαβες ἀπόφασιν συνετήν».

— «Ἡ σκέψις μὲ ἐνίσχυσε εἰς τὴν ἀπόφασίν μου, νὰ μείνω πιστὸς εἰς τὸν Κύριόν μου—τὸν Βασιλέα τῶν βασιλέων»· ἀπεκρίθη σταθερῶς ὁ Κλέων.

— «Σὲ προητοίμασε, ἆρά γε, καὶ διὰ νὰ συμμερισθῇς τὴν τύχην του;»—ἠρώτησεν εἰρωνευόμενος αὐτὸν ὁ πρόεδρος.

— «Ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι Ἐκεῖνος ὅστις ἐσταυρώθη δι' ἐμὲ θὰ μοὶ δώσῃ καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἀποθάνω ὑπὲρ Αὐτοῦ, ἂν χρειασθῇ», ἀπήντησεν ὁ Κλέων.

— «Βλέπεις;» εἶπε χαμηλοφώνως πρός τινα συνάδελφόν του στρατοδίκην. «Ὁμοιάζει μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς Γαλιλαίους. Ἔχουν ὅλοι τὸ αὐτὸ θράσος καὶ τὴν αὐτὴν πεισμονήν!»

Ἐπηκολούθησε τότε βραχεῖα συζήτησις μεταξὺ τῶν στρατοδικῶν, μεθ' ὃ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶπε:

— «Δὲν ἀγνοεῖς ποία ποινὴ ἀναμένει τὸν Ρωμαῖον στρατιώτην ὅστις ζητεῖ ν' ἀποφύγῃ τὸ καθῆκόν του. Ἐκπίπτει ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἐλευθέρου Ρωμαίου πολίτου εἰς τὴν θέσιν δούλου, καὶ λαμβάνει ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν σφραγῖδα τῶν κακούργων».

— «Μοὶ φαίνεται ὅτι ἀπέκτησα τὸ δικαίωμα κἄπως καλλιτέρας μεταχειρίσεως ἐκ μέρους τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ», εἶπεν ὁ Κλέων.

— «Ἐὰν δεχθῇς τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους σοῦ ὑποβάλλομεν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς μέχρι τοῦδε ὑπηρεσίας σου», ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ στρατοδίκης.

Ὁ Κλέων ἐπὶ στιγμάς τινας ἔμεινε σιωπῶν· ἡ σκέψις του συγκεχυμένη, ἔβλεπε ὡς διὰ σκοτεινοῦ πέπλου ὅλας του τὰς ἐλπίδας νὰ σβύνωνται, μὲ ὅλην τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν του καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν προσφιλῶν του. Ἔπαυσε πρὸς στιγμὴν πᾶσα σκέψις· ᾐσθάνθη ὅτι ἐξέλιπε τελείως ἡ δύναμίς του, ἀλλ' αἴφνης, ὡσεί τις φωνὴ μεμακρυσμένη, ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἐσκοτισμένην μνήμην του οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ: ***Πᾶς ὅστις Μὲ ὁμολογήσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ Ἐγὼ θέλω ὁμολογήσει αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός Μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς.***

Ἐτονώθη εὐθύς. Μὲ σταθερὰν φωνὴν εἶπε:

— «Εἶμαι Χριστιανός. Δὲν δύναμαι νὰ θυσιάσω».

Ἀπηγγέλθη τότε ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ στρατοδικείου, ἐνῷ δὲ προέβαινον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καθαιρέσεως, τὸν συνεκράτει ἡ βεβαιότης ὅτι ἀπέκτα τὸ δικαίωμα νὰ λέγεται πολίτης τῆς ἐν οὐρανοῖς πατρίδος.

Τὴν ρήτραν ἥτις τοῦ ἀφῄρει τὴν ἐλευθερίαν, ἤκουσε μὲ τὴν ἐνδόμυχον χαρὰν ὅτι ἠξιοῦτο νὰ γίνῃ δοῦλος ὑπὲρ Ἐκείνου, ὅστις χάριν τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβε δούλου μορφήν.

Τελευταῖον δὲ ὅταν ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τὸ ἀτιμωτικὸν σημεῖον τῶν κακούργων, ἐσκέφθη τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸν σταυρόν, τὰ ὁποῖα ὑπέστη ὁ Κύριός του.

Κατόπιν ὅλων τούτων, ἡ ἔντασις τῶν νεύρων του τὸν κατέλιπε, αἱ ἐξωτε-

ρικαὶ ἐντυπώσεις ἠμβλύνθησαν· κατελήφθη ὑπὸ ἐκτάσεώς τινος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐννόει μόνον ὅτι ὡδηγεῖτο διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως πρὸς τὴν δουλαγοράν, ὅπως πωληθῇ. Δὲν ἀνεγνώρισε ποῖος τὸν ἠγόρασε, οὔτε ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ νέου του κυρίου. Τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐλευθερίας του κατετέθη εἰς τὸ δημόσιον Ταμεῖον καὶ αὐτὸς ἀπήχθη εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν.

Ἐκεῖ ἀφεθεὶς ἐλεύθερος, εὑρέθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀδελφῆς του.

Τὸν εἶχεν ἐξαγοράσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας!

(ἀκολουθεῖ)

ΤΕΣΣΑΡΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΕΦΟΔΙΑ

Ὁ ἀτρόμητος ἄγγλος ἐξερευνητὴς τοῦ Νοτίου Πόλου, Σάκκελτον, ὑπέδειξε τέσσαρα τινά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμην του ἦσαν ἀπαραίτητα ὄχι μόνον διὰ κάθε ἐξερευνητὴν ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε ἄνθρωπον εἰς τὸν βίον του.

Πρῶτον, ***Αἰσιοδοξία.***—Νὰ βγαίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικῶς κρυσταλλωμένην σακκούλα τοῦ ὕπνου εἰς θερμοκρασίαν 40° ὑποκάτω τοῦ μηδενικοῦ, ἀλλὰ νὰ σκέπτεται ὅτι τὸ ψῦχος ἠμποροῦσε νὰ ἦναι ἀκόμη μεγαλείτερον παρ' ὅτι εἶναι, ὅτι ἡ πορεία τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠμποροῦσε νὰ ἦναι δυσκολωτέρα ἀκόμη παρ' ὅτι προμηνύεται, καὶ ὅτι ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ διανύσῃ τὰς ἑκατοντάδας μιλλίων ποῦ τὸν χωρίζουν ἀπὸ τὸ τέρμα τῆς πορείας του, εἶναι ἡ ***ἐπιμονὴ*** καὶ ἡ ***καρτερία.***

Δεύτερον, ***Ὑπομονή.***—Σχεδὸν δὲν ἐξημέρωσε πρωΐα, χωρὶς νὰ παρουσιασθοῦν δυσκολίαι ἀπαιτοῦσαι ἀτελεύτητον ὑπομονήν.

Εἶναι ἑπόμενον ἐντὸς μιᾶς ὥρας νὰ ἐξαλειφθῇ ὁ ἥλιος ὀπίσω πυκνοῦ τοίχου χιόνος, νὰ σκεπασθῇ βαθειὰ τὸ παγωμένο μονοπάτι, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀνασκαφῇ ἅμα παύσῃ ἡ χιών. Ἄλλοτε πάλιν, τὸ πλοῖον περικλείεται εἰς τὸν πάγον ὡσὰν νὰ μὴ ἐπρόκειτο νὰ κινηθῇ ποτὲ πάλιν. Ἐδῶ χρειάζεται ἡ ὑπομονή. Κάμνομεν ὑπομονὴν καὶ ἡ ὑπομονὴ βραβεύεται. Παύει ἡ χιονοθύελλα, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ ἥλιος, ἡ ξηρὰ καὶ τὰ ὄρη παρουσιάζονται αἰφνιδίως ἐνώπιόν μας. Τὸ αἰχμάλωτον πλοῖον ἀρχίζει νὰ κινῆται.

Τρίτον, ***Ἰδεῶδες.*** — Νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἰδανικόν τι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν καθηκόντων τῆς ζωῆς. Ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο καὶ βαθμὸς φαντασίας, ἥτις νὰ περιβάλλῃ τὰ μᾶλλον δυσάρεστα καὶ δυσκατόρθωτα μὲ κάτι τὸ ὁποῖον τὰ καθιστᾷ ὑποφερτὰ καὶ ἄξια θυσίας. Ἡ ἰδιότης αὐτή, ἡ δύναμις τῆς ἰδανικεύσεως τῆς ζωῆς, νικᾷ τὰς δυσκολίας καὶ κατακτᾷ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁμοίων μας.

Τελευταῖον, ***Θάρρος.***—Ἀναφέρω τὸ θάρρος τελευταῖον, διότι τὸ θεωρῶ ὡς τὴν κοινοτάτην ὅλων τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι νομίζω ἡ κοινὴ κληρονομία ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Εἰς ὅλην μου τὴν ἐξερευνητικὴν πεῖραν, δὲν ἔχω ἰδεῖ εἰμὴ μόνον ἕνα ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τὸ θάρρος ἐξέλιπε εἰς τὴν κρίσιμον στιγμήν.

(«Καλοὶ Λόγοι»)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— **Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου** ἐπικαλεῖται τὰς ἡνωμένας καὶ ἀτομικὰς δεήσεις τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῆς προσεχῶς συγκροτηθησομένης ἐν Λονδίνῳ Συνδιασκέψεως τοῦ Λάμπεθ, κατὰ τὴν ὁποίαν μέλλουν νὰ συζητηθοῦν σπουδαῖα ζητήματα ἀποβλέποντα τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ ληφθοῦν βαρυσήμαντοι ἀποφάσεις ὡς πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ἑνότητα. Ζήτημα πρωτίστως ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν θὰ εἶναι τὸ προβαλλόμενον σχέδιον διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν ἀποχρώσεων, αἵτινες ἐργάζονται ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν εἰς τὰς Ἰνδίας πρὸς εὐαγγελισμὸν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων λαῶν, οἵτινες ἀποτελοῦν τὸ πολυσύνθετον συγκρότημα τῆς χώρας ἐκείνης. Ζητεῖται ἰδίως ἡ ἐπίκλησις τοῦ ἄνωθεν φωτισμοῦ ἐπὶ τῶν ἰθυνόντων τὰ τοῦ Κράτους τῆς Μ. Βρεττανίας, ὅπως αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἀποβοῦν πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν λαῶν. Ζητεῖ ἐπίσης ὁ Σύνδεσμος, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τὰς ἡνωμένας προσευχὰς τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῶν διωκομένων Χριστιανῶν τῆς Ρωσσίας, ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐμφανίσεως θερμοτέρας πνευματικότητος μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τῶν Βαλκανίων.

— Τὴν 22-25 Ἰουνίου τὸ Αὔγσβουργον τῆς Βαυαρίας ἑορτάζει τὴν 400ὴν ἐπέτειον τῆς ἀποδοχῆς τῆς «Αὐγουσταίας Ομολογίας» ὡς κοινοῦ συνδέσμου Χριστιανικῆς Ἑνότητος. Ἡ ὁμολογία αὕτη, συνταχθεῖσα ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Λούθηρον, διατυπώνει ἐν ἐκτάσει τὰς ἀρχὰς τῆς Μεταρρυθμίσεως, σθεναρῶς μὲν καὶ ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πνεῦμα Χριστιανικῆς διαλλακτικότητος. Ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἱεραρχίας, ἀλλὰ τὰ βασικὰ αὐτῆς ἄρθρα ἐγένοντο ἀσπαστὰ ὑπὸ τῶν κυριωτέρων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως. Ἡ δὲ προσεχὴς ἑορτὴ θὰ φέρῃ ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀντιπροσώπους ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀνύψωσαν ἐκ δουλείας θρησκευτικῆς. Τρεῖς γνῶμαι συγκεντρώνουν σήμερον τὰς ἐπικρατούσας μεταξὺ τῶν ἐπιθυμούντων τὴν Ἕνωσιν Χριστιανῶν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀπαιτεῖ ἀπόλυτον συμμόρφωσιν πρὸς τὰ θεσπίσματα αὐτῆς, καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πάπα ὡς Ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἀλαθήτου Κεφαλῆς τῆς ὁρατῆς Του Ἐκκλησίας. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται ὅτι ἡ Ἕνωσις δὲν ἀποκλείεται ἐκ τῆς συνυπάρξεως πολλῶν θεολογικῶν διαφωνιῶν, ἀρκεῖ νὰ μένῃ ἀδιασάλευτος καὶ ἀνέκκλητος ἡ διδαχὴ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ. Τρίτη γνώμη, τὴν ὁποίαν πρεσβεύουν καὶ πλεῖσται Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι, εἶναι ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Ἑνότης εἶναι ἑνότης τοῦ πνεύματος, ἥτις δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἑνότητος ὀργανικῆς, ἀλλ' ἐπιτρέπει εἰς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀποτελέσωσιν ἓν σῶμα, ὑπὸ μίαν Κεφαλὴν καὶ ἓν Πνεῦμα, ἕνα δὲ κοινὸν σκοπὸν νὰ ἐπιδιώκουν, τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς Βασιλείας αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

— Αἱ ταραχαὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, πηγάζουσαι ἐκ πολλῶν αἰτίων, φέρουν τὴν ἐκεῖ Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἀντιμέτωπον πρὸς νέους καὶ σοβαροὺς κινδύνους. Ὁ ἀθεϊσμὸς ἐπεκτείνεται καταπληκτικῶς μεταξὺ τῶν τάξεων τῶν διανοουμένων, ἀποτέλεσμα καὶ ἀντίκτυπος τῆς δεισιδαιμονίας, ἥτις δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς νεωτέρας ἐκπαιδεύσεως ὡς καὶ ἡ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ μεταβολὴ τῆς ζωῆς, ἥτις εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις τῆς χώρας. Ἡ δὲ ἀφύπνισις τοῦ Ἐθνικισμοῦ ἐδῶ ἐγέννησεν ἀντίστασιν ὄχι μόνον πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ὡς δ' ἐκ τούτου ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία ἐξωστρακίσθη ἐκ τῶν σχολείων εἰς πολλὰ κέντρα. θρησκείαν. Ἡ ἐγχώριος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διατρέχει περίοδον δοκιμασίας, τῆς ὁποίας τὸ τέλος δὲν εἶναι φανερόν.